

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

علم و دین

Science and Religion

مقطع کارشناسی ارشد ناپيوسته

گروه علوم انسانی

پيشنهادی دانشگاه شهید بهشتی

بسم الله

نام رشته: علم و دین

عنوان گرایش:

گروه: علوم انسانی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

کار گروه تخصصی: فلسفه

نوع مصوبه: تدوین

پیشنهادی: دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ تصویب: ۱۴۰۷/۰۲/۰۴

برنامه درسی تدوین شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته علم و دین، در جلسه شماره ۹۵۲ به تاریخ ۱۴۰۱/۰۲/۰۴ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر قاسم عمو عابدینی

دبیر شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

دکتر محمد رضا آهنچیان

دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

دانشگاه شهید بهشتی

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس
رشته علم و دین

دوره کارشناسی ارشد

پژوهشکده مطالعات بنیادین علم و فناوری

مصوب جلسه شورای آموزشی دانشگاه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰

این برنامه بر اساس آئین‌نامه واگذاری اختیارات برنامه درسی مبنی بر ضرورت ایجاد رشته علم و دین در دانشگاه شهید بهشتی توسط اعضای هیأت علمی پژوهشکده مطالعات بنیادین علم و فناوری تهیه و تنظیم و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰ شورای دانشگاه به تصویب رسید.

مصوبه شورای آموزشی دانشگاه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰ در خصوص برنامه درسی

رشته علم و دین دوره کارشناسی ارشد

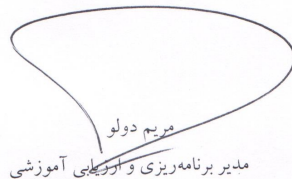
برنامه درسی رشته علم و دین در دوره کارشناسی ارشد که توسط هیأت علمی گروه آموزشی تاریخ، فلسفه و فناوری پژوهشکده مطالعات بنیادین علم و فناوری تهیه و تدوین شده بود با اکثریت آراء به تصویب رسید.
این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
* هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای دانشگاه برسد.

رأی صادره جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۰ شورای آموزشی دانشگاه در مورد برنامه درسی رشته علم و دین در دوره کارشناسی ارشد صحیح است به واحدهای ذیربط ابلاغ شود.

علی اکبر افشاریان
معاون آموزشی دانشگاه

مریم دولو
مدیر برنامه ریزی و ارزیابی آموزشی

اسامی تهیه کنندگان برنامه درسی

۱- نام و نام خانوادگی: سعید معصومی	تخصص: فلسفه علم	مرتبۀ علمی: استادیار
۲- نام و نام خانوادگی: ابوتراب یغمائی	تخصص: فلسفه علم	مرتبۀ علمی: استادیار
۳- نام و نام خانوادگی: میثم محمدامینی	تخصص: فلسفه علم	مرتبۀ علمی: استادیار
۴- نام و نام خانوادگی: امید کریمزاده	تخصص: فلسفه تحلیلی	مرتبۀ علمی: استادیار
۵- نام و نام خانوادگی: محمود مختاری	تخصص: فلسفه علم	مرتبۀ علمی: استادیار
۶- نام و نام خانوادگی: محمدجواد اسماعیلی	تخصص: جامعه شناسی	مرتبۀ علمی: استادیار
۷- نام و نام خانوادگی: محمدصادق موحد	تخصص: فیزیک بنیادی	مرتبۀ علمی: دانشیار
۸- نام و نام خانوادگی: میثم سفیدخوش	تخصص: الهیات و ادیان	مرتبۀ علمی: استادیار
۹- نام و نام خانوادگی: جواد درویش آقاجانی	تخصص: علم و دین	مرتبۀ علمی: پژوهشگر پسادکتر

فصل اول:
مشخصات کلی رشته علم و دین
دوره کارشناسی ارشد

تعریف:

رشته علم و دین حوزه ای میان رشته است که هدفش بررسی نسبت علوم و نظام ها و تزیهای الهیاتی است. این میان رشته ای که با رشته های فلسفه علم، الهیات و علوم تجربی همچون فیزیک، زیست شناسی، علوم شناختی و غیره ارتباط تنگاتنگی دارد عمدتاً به این پرسش می پردازد که آیا علوم و نظام های الهیاتی چارچوبهای نظری متفاوتی هستند، یا یکدیگر را پشتیبانی می کنند یا اینکه اساساً با یکدیگر متعارض اند.

۱- هدف:

الف) تربیت نیروی متخصص در حوزه علم و دین برای ایجاد و ترویج گفتمان علم و دین در سطح عمومی: همان طور که پیش تر توضیح داده شد، موضوع علم و دین در فضای فکری عمومی ایران مغفول مانده است، چنان که برخی از نگرش ها، چه در همراهی و چه در تضاد ناموجه میان آن ها، دیدگاه های غالب را تشکیل داده اند. مطابق این دیدگاه ها، یا یافته های علمی به تمامی آموزه های دینی را مردود می کنند (علم باوری افراطی) یا اینکه دین به تمامی تعیین کننده نظام ها و روش شناسی علمی است (دین باوری افراطی). روشن است که بررسی دقیق نسبت میان علم و دین و ترویج این نسبت در فضای عمومی، خصوصاً از طریق رسانه های مکتوب و مجازی، نیازمند به کارگیری نیروی انسانی متخصص در این حوزه است. فارغ التحصیلان رشته علم و دین با گذراندن دروس مرتبط با علم و دین، و همچنین دروس مرتبط با چگونگی ترویج علم، قادر خواهند بود این ضعف را جبران کنند.

ب) تربیت نیروی متخصص در حوزه علم و دین برای آموزش نسبت علم و دین در سطوح مختلف آموزش پیشادانشگاهی: گرچه آموزش علم و معارف دینی در نظام آموزش پیشادانشگاهی ایران رواج دارد، اما برای آموزش نسبت میان این دو دوره های درسی رسمی و غیررسمی تدوین نشده است، که به نظر می رسد علت این امر نبود افراد متخصص در این حوزه است. آموزش علم و دین نه تنها به افرادی نیاز دارد که در هر دو حوزه متخصص هستند، که از دانش کافی مرتبط با نسبت میان آن ها نیز برخوردارند. این امر نیازمند آن است که معلمان آموزش دیده در علوم تجربی دوره تکمیلی ای را در علم و دین گذرانده باشند. برنامه کارشناسی ارشد رشته علم و دین سعی دارد فارغ التحصیلان آموزش رشته های علوم پایه را جذب کند. این افراد پس از گذراندن دروس تخصصی مرتبط با علم و دین قادر خواهند بود دانش آموزان را با مفاهیم و نگرش های موجود آشنا کنند. گام برداشتن در این راه در راستای رسیدن به اهداف کلان سیاست های آموزش جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

۲- ضرورت و اهمیت:

سده هاست که متألهان و دانشمندان علوم طبیعی رابطه علم و دین را دست مایه فعالیت فکری شان قرار داده اند. علم و دین دو نظام فکری اند که هریک تصویری از این جهان به دست می دهد، و این تصاویر گاه در تطابق با هم انگاشته شده اند، گاهی در تقابل، گاه نیز این عقیده مطرح شده که اینها دو نظام مستقل اند و درباره دو چیز متفاوت سخن می گویند. در دهه های اخیر و خصوصاً با پیشرفت علوم و ارائه تصاویر علمی دقیق تر از جهان، بررسی نسبت علم و دین وارد مرحله ای نو شده است. گویی پرسش های کلی از نسبت میان علم و دین کمتر بحث شده و پرسش های جزئی تر، که درباره نسبت نظریه های علمی خاص با تزیهای الهیاتی هستند، بیشتر توجه اندیشمندان را جلب کرده اند. همچنین، فناوری های جدید، خصوصاً فناوری های نو ظهور، به دانش های انسانی را چنان تحت تأثیر قرار داده که نظام های اخلاقی توحیدی را با چالش مواجه

کرده‌اند. پیرو این موضوع، مراکز پژوهشی و آموزشی متعددی نیز تأسیس شده‌اند که فعالیت مرکزی‌شان پیرامون علم و دین تعریف شده است.^۱

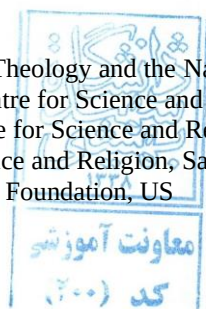
علی‌رغم وجود این مراکز، و با وجود ترویج ارزش‌های دینی در اسناد سیاستی علم و فناوری و تبلیغ ارزش‌های علمی در نظام سیاسی ایران پس از انقلاب اسلامی، آموزش در حوزه علم و دین کمتر به‌نحو نظام‌مند دنبال شده است. این در حالی‌ست که سیاست‌هایی که توأمان به ارزش‌های دینی (هم‌چون لزوم خلق تصویری توحیدی از عالم) و ارزش‌های علمی (هم‌چون لزوم دستیابی به نظریه‌هایی که کفایت لازم تجربی و فناوریانه دارند) متوسل می‌شوند به راحتی قابلیت اجرا ندارد، چراکه این ارزش‌ها به سختی در چارچوبی وحدت‌بخش گرد هم می‌آیند. به‌عنوان نمونه، در «سند نقشه جامع علمی کشور»، برخی از ارزش‌های بنیادین نظام علم و فناوری چنین تشخیص داده شده‌اند: حاکمیت جهان‌بینی توحیدی اسلام در کلیه ابعاد علم و فناوری، علم هدایت‌گر و هدف‌مندی آخرت‌گرایانه علم و فناوری، اخلاق‌محوری و علم و فناوری کمال‌آفرین (صفحات ۱ و ۲). حال پرسش این است که چگونه می‌توان چنین اتحادی از علم و فناوری و نگرش توحیدی شکل داد؟ آیا می‌توان جهان را مطابق تصویر برآمده از علوم بالغ شکل داد و در عین حال به نگرش توحیدی متعهد ماند؟ آیا می‌توان در راستای توسعه و استفاده از فناوری‌های روز گام برداشت و در عین حال به هنجارهای برآمده از فقه اسلامی عمل کرد؟ به‌نظر می‌رسد تنها در صورت وجود پاسخ مناسب به این قبیل پرسش‌هاست که چنین اسنادی از معقولیت اولیه برخوردار خواهند بود. از همین روست که گسستگی فوق‌الذکر را نه تنها در سطح سیاستی که در سطح فردی و اجتماعی، خصوصاً جوامع علمی، شاهدیم. خصوصاً اگر به نقش و جایگاه علوم در نظام آموزش پیشادانشگاهی توجه کنیم، اهمیت این مسأله بیشتر فهم می‌شود. درست است که در این نظام آموزشی یادگیری علم و دین دو رکن اساسی و البته مستقل به‌شمار می‌رود، اما نظام آموزشی دانش‌آموز ایرانی را و نمی‌دارد تا در این مورد تأمل کند که آیا علم مدرن تصویری توحیدی از عالم می‌دهد یا خیر؟ روشن است که مسکوت گذاشتن این پرسش لزوماً در راستای تحقق اهداف سیاست آموزش کشور در سطح کلان نخواهد بود، و چه بسا کفایت تجربی هرچه بیشتر علم مدرن و موفقیت شگفت‌انگیز فناوری‌های جدید زمین‌بازی را به‌سود مرجعیت ناخواسته علم و فناوری تغییر داده و منجر به حذف دینی شود که مستقلاً آموزش داده می‌شود. البته متخصصان علوم انسانی تاحدودی این مسأله را دنبال کرده‌اند، ضمن آن‌که دانشمندان علوم طبیعی نیز بیش و کم به این بحث علاقه نشان داده‌اند. با وجود این تلاش‌های فردی، فقدان برنامه آموزشی‌ای که مشخصاً در حوزه علم و دین تعریف شده باشد، همچنان احساس می‌شود. پژوهشکده مطالعات بنیادین علم و فناوری قصد دارد با تدوین و اجرای دوره کارشناسی ارشد علم و دین به این موضوع پرداخته شکاف مذکور را از میان بردارد.

۳- طول دوره و شکل نظام :

طول دوره آموزشی متناسب با آیین نامه آموزشی دانشگاه در مقطع کارشناسی ارشد، چهار نیمسال تحصیلی است که سه نیمسال اول به گذراندن واحدهای آموزشی و در نیمسال چهارم به اخذ واحد پایان نامه اختصاص داده

^۱ از جمله این مراکز می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

The Center for Theology and the Natural Sciences, US
Ian Ramsey Centre for Science and Religion, Oxford University, UK
Faraday Institute for Science and Religion, UK
Center for Science and Religion, Samford University, US
John Templeton Foundation, US

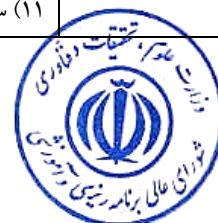

می‌شود. دانشجویان با گذراندن ۱۲ واحد درس الزامی، ۱۶ واحد اختیاری و ۴ واحد پایان نامه، در رشته مذکور فارغ التحصیل می‌شوند.

۴- تعداد و نوع واحدهای درسی دوره :

برنامه پیشنهادی علاوه بر دروس الزامی و اختیاری مشترک دروسی را در سه بسته ۱. فیزیک و الهیات، ۲. زیست‌شناسی و الهیات و ۳. روان‌شناسی- علوم شناختی و الهیات دربر دارد. دانشجویان با گذراندن دروس الزامی و اختیاری مشترک، هم‌چون درآمدی بر فلسفه علم یا درآمدی بر علم و دین، آمادگی لازم را پیدا می‌کنند تا با انتخاب یکی از این سه بسته آموزشی دروس تخصصی را در ادامه دوره تحصیلی خود بگذرانند. این انتخاب می‌تواند براساس پیش‌زمینه تحصیلی دانشجو در دوره کارشناسی صورت پذیرد، هرچند محدود به آن نخواهد بود. جدول دروس پیشنهادی به شرح ذیل است:

دروس الزامی کلیه بسته‌ها	دروس اختیاری کلیه بسته‌ها	دروس اختیاری بسته فیزیک و الهیات	دروس اختیاری بسته زیست‌شناسی و الهیات	دروس اختیاری بسته روانشناسی- علوم شناختی والهیات
۱) فلسفه علم؛ ۲) دین و فناوری؛ ۳) فلسفه و کلام اسلامی؛ ۴) درآمدی بر علم و دین ۵) جامعه‌شناسی علم و دین؛ ۶) معرفت‌شناسی متافیزیک و ۱؛ ۷) پایان‌نامه.	۱) فلسفه ذهن؛ ۲) فلسفه دین؛ ۳) الهیات تحلیلی؛ ۴) حکمت متعالیه؛ ۵) تاریخ علم و دین؛ ۶) علم و دین پیشرفته؛ ۷) معرفت‌شناسی و متافیزیک و ۲؛ ۸) رابطه‌ی علم و دین از منظر قرآن؛ ۹) فلسفه علم از منظر فیلسوفان قاره‌ای؛ ۱۰) علم و دین از منظر اندیشمندان مسلمان؛ ۱۱) سمینار	۱) نظریه نسبیت و الهیات؛ ۲) نظریه کوانتوم و الهیات؛ ۳) فرآیندهای آشوبی و تصادفی، ترمودینامیک و الهیات؛ ۴) آثار کوانتومی در گراش و الهیات؛ ۵) کیهان‌شناسی و الهیات.	۱) الهیات و زیست شناسی تکاملی ۱؛ ۲) الهیات زیست‌شناسی تکاملی ۲؛ ۳) فلسفه، اخلاق و دین شناسی تکاملی؛ ۴) الهیات اسلامی و زیست‌شناسی تکاملی؛ ۵) زیست‌فناوری، اخلاق و الهیات؛ ۶) طرح و غایت در زیست‌شناسی و الهیات.	۱) «فلسفه، دین و علوم شناختی پیشرفته»؛ ۲) عصب‌شناسی شناختی؛ ۳) درآمدی به علوم شناختی؛ ۴) فلسفه علوم شناختی؛ ۵) دین و علوم شناختی؛ ۶) معرفت‌شناسی الهیات.

۵- نقش و توانایی فارغ التحصیلان :

- ۱) مشارکت در اجرای برنامه‌های نظام آموزش پیشادانشگاهی برای تدریس دروس مرتبط با علوم تجربی و دین
- ۲) مشارکت در نهادهای مرتبط با رسانه برای ترویج گفتمان علم و دین
- ۳) مشارکت در نهادهای سیاست علم و فناوری، خصوصاً ارائه پیشنهادی سیاستی مرتبط با اهداف کلان سیاست علم و فناوری

۶- شرایط ورود به رشته:

براساس پیشنهاد اولیه، متقاضیان باید در مجموعه تاریخ و فلسفه علم (کد ۱۲۱۸) برای رشته «علم و دین» آزمون دهند که فعلاً دو رشته «فلسفه علم» و «تاریخ علم» دارد.

۷- مواد و ضرایب امتحانی:

مطابق با دروس امتحانی موجود، پیشنهاد می‌شود که دروس امتحانی با ضرایب ذیل برای رشته علم و دین در دفترچه آزمون کارشناسی ارشد گنجانده شود:

الف) زبان عمومی و تخصصی (انگلیسی)، ضریب ۱

ب) فیزیک، ضریب ۲

ج) ریاضی، ضریب ۲

د) زیست‌شناسی، ضریب ۲

ه) فلسفه، ضریب ۲

باتوجه به اینکه درس زیست‌شناسی در دفترچه آزمون وجود ندارد، سؤالات این درس باید برای آزمون در رشته علم و دین به دفترچه افزوده شود. همچون سؤالات دروس ریاضی و فیزیک که در سطح عمومی طراحی می‌شوند، پیشنهاد می‌شود که سؤالات درس زیست‌شناسی نیز در سطح عمومی و پایه طراحی ارائه شوند.

فصل دوم :

جداول دروس

۱- تخصصی الزامی

۲- اختیاری

جدول شماره ۱: دروس تخصصی الزامی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	نوع واحد			تعداد ساعات	پیشنیاز یا همنیاز
				نظری	عملی	نظری-عملی		
۱	فلسفه علم	۲	۱۶	*			۳۲	-
۲	دین و فناوری	۲	۱۶	*			۳۲	-
۳	فلسفه و کلام اسلامی	۲	۱۶	*			۳۲	-
۴	درآمدی بر علم و دین	۲	۱۶	*			۳۲	-
۵	جامعه شناسی علم و دین	۲	۱۶	*			۳۲	-
۶	معرفت شناسی و متافیزیک ۱	۲	۱۶	*			۳۲	-
۷	پایان نامه	۴						

جدول شماره ۲: تخصصی اختیاری

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	نوع واحد			تعداد ساعات	پیشنیاز یا همنیاز
				نظری	عملی	نظری-عملی		
۱	فلسفه ذهن	۲	۱۶	*			۳۲	متافیزیک و معرفت شناسی ۱
۲	فلسفه دین	۲	۱۶	*			۳۲	-
۳	الهیات تحلیلی	۲	۱۶	*			۳۲	متافیزیک و معرفت شناسی ۱
۴	حکمت متعالیه	۲	۱۶	*			۳۲	فلسفه و کلام اسلامی
۵	سبأریخ علم و دین	۲	۱۶	*			۳۲	-

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	نوع واحد			تعداد ساعات	پیشنیاز یا همنیاز
				نظری	عملی	نظری - عملی		
۶	علم و دین پیشرفته	۲	۱۶	*			۳۲	درامدی بر علم و دین؛ فلسفه علم؛ فلسفه دین.
۷	معرفت شناسی و متافیزیک ۲	۲	۱۶	*			۳۲	متافیزیک و معرفت شناسی ۱
۸	رابطه ی علم و دین از منظر قرآن	۲	۱۶	*			۳۲	-
۹	فلسفه علم از منظر فیلسوفان قاره ای	۲	۱۶	*			۳۲	-
۱۰	علم و دین از منظر اندیشمندان مسلمان	۲	۱۶	*			۳۲	-
۱۱	سمینار	۲	۱۶	*			۳۲	-
۱۲	نظریه نسبیت و الهیات	۲	۱۶	*			۳۲	-
۱۳	نظریه کوانتوم و الهیات	۲	۱۶	*			۳۲	درامدی بر علم و دین
۱۴	فرآیندهای آشوبی و تصادفی، ترمودینامیک و الهیات	۳	۱۶	*			۴۸	-
۱۵	آثار کوانتومی در گرانش و الهیات	۳	۱۶	*			۴۸	نظریه نسبیت و الهیات نظریه کوانتوم و الهیات
۱۶	کیهان شناسی و الهیات	۲	۱۶	*			۳۲	درامدی بر علم و دین
۱۷	الهیات و زیست شناسی تکاملی ۱	۲	۱۶	*			۳۲	-
۱۸	الهیات و زیست شناسی تکاملی ۲	۲	۱۶	*			۳۲	زیست شناسی تکاملی و الهیات ۱

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	نوع واحد			تعداد ساعات	پیشنیاز یا همنیاز
				نظری	عملی	نظری - عملی		
۱۹	فلسفه، اخلاق و دین شناسی تکاملی	۲	۱۶	*			۳۲	فلسفه علم
۲۰	الهیات اسلامی و زیست شناسی تکاملی	۲	۱۶	*			۳۲	فلسفه و کلام اسلامی
۲۱	زیست فناوری، اخلاق و الهیات	۲	۱۶	*			۳۲	-
۲۲	طرح و غایت در زیست شناسی و الهیات	۲	۱۶	*			۳۲	زیست شناسی تکاملی و الهیات ۱
۲۳	فلسفه، دین و علوم شناختی پیشرفته	۲	۱۶	*			۳۲	معرفت شناسی و متافیزیک ۱ معرفت شناسی و متافیزیک ۲ فلسفه ذهن؛ فلسفه علم؛ فلسفه دین.
۲۴	عصب شناسی شناختی	۲	۱۶	*			۳۲	فلسفه ذهن؛ فلسفه علم؛ فلسفه دین.
۲۵	درآمدی به علوم شناختی	۲	۱۶	*			۳۲	معرفت شناسی و متافیزیک ۱ معرفت شناسی و متافیزیک ۲ فلسفه ذهن؛ فلسفه علم؛
۲۶	فلسفه علوم شناختی	۲	۱۶	*			۳۲	معرفت شناسی و متافیزیک ۱ معرفت شناسی و متافیزیک ۲ فلسفه ذهن.
۲۷	دین و علوم شناختی	۲	۱۶	*			۳۲	معرفت شناسی و متافیزیک ۱ معرفت شناسی و متافیزیک ۲ فلسفه ذهن؛ فلسفه دین؛ درآمدی بر علم و دین.

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	نوع واحد			تعداد ساعات	پیشنیاز یا همنیاز
				نظری	عملی	نظری - عملی		
۲۸	معرفت شناسی الهیات	۲	۱۶	*			۳۲	-

فصل سوم :

شناسنامه و سرفصل

دروس رشته علم و دین

دوره کارشناسی ارشد

- ۱- تخصصی الزامی
- ۲- تخصصی اختیاری

سرفصل درس: فلسفه علم							
عنوان درس به فارسی: فلسفه علم	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Science	
	الزامی	تخصصی	تعداد واحد نظری: ۲				دروس پیش نیاز: ندارد
			تعداد واحد عملی:				
	اختیاری		تعداد واحد نظری:				
			تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد							
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱							

اهداف درس:

آشنایی با برخی موضوعات مقدماتی و پایه ای فلسفه علم از جمله توضیحاتی در مورد چیستی فلسفه علم و روش علمی (استقرا گرایی، ابطال گرایی، و دیدگاه تامس کوهن)؛
آشنایی با مسئله واقع گرایی علمی (تعریف واقع گرایی علمی، تعین ناقص و فرا استقرای بدبینانه)؛
آشنایی با برخی مباحث مقدماتی در مورد مسئله تبیین (مدل قانون دربرگیرنده و استنتاج بر اساس بهترین تبیین).

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	ملاحظات در مورد چیستی فلسفه علم؛ معرفت شناسی و متافیزیک
دوم	استقرا و استقراگرایی
سوم	مسئله استقرا و مسئله تایید
چهارم	پاسخ های داده شده به مسئله استقرا و مسئله تایید
پنجم	ابطال گرایی
ششم	مقام داوری و مقام گردآوری؛ قضیه دوئم - کواپن
هفتم	مسائل ابطال گرایی و برخی پاسخ ها؛ برنامه های پژوهشی
هشتم	انقلاب های علمی و مسئله معقولیت
نهم	مفهوم پارادایم و قیاس ناپذیری
دهم	واقع گرایی مستقیم؛ ایده گرایی؛ واقع گرایی علی و ایده آلیسم
یازدهم	ابزار گرایی، تجربه گرایی تحویلی و تعریف واقع گرایی علمی
دوازدهم	تعین ناقص؛ کل گرایی تاییدی
سیزدهم	برخی پاسخ ها به مسئله تعین ناقص؛ فرا استقرای بدبینانه
چهاردهم	مدل قانون دربرگیرنده
پانزدهم	استنتاج بر اساس بهترین تبیین
شانزدهم	اشکالات وارد شده به استنتاج بر اساس بهترین تبیین

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۵ درصد		۶۰ درصد		۱۵ درصد

منابع اصلی:

- Ladyman, J. (۲۰۰۲). Understanding Philosophy of science, London: Routledge.
- Rosenberg, A. (۲۰۱۱). Philosophy of science: A Contemporary Introduction .Routledge contemporary Introductions to Philosophy. Routledge

منابع کمکی:

- Hung, E. (۲۰۱۳). Philosophy of science complete: A text on traditional problems and schools of Thought, Cengage Learning.

- اکاشا، سمیر (۱۳۹۱). فلسفه علم، ترجمه هومن پناهنده، چاپ چهارم، فرهنگ معاصر.
- چالمرز، آلن اف. (۱۳۹۲). چیستی علم، ترجمه سعید زیباکلام، چاپ سیزدهم، انتشارات علمی و فرهنگی.
- شیخ رضایی، حسین؛ و کرباسی زاده، امیراحسان (۱۳۹۲). آشنایی با فلسفه علم، چاپ دوم، هرمس.
- لاری، جان (۱۳۹۲). درآمدی تاریخی به فلسفه علم، ترجمه علی پایا، چاپ هفتم، سمت.

سرفصل درس: دین و فناوری						
عنوان درس به فارسی: دین و فناوری	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Religion and Technology	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد ☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار					
	سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱					

اهداف درس:

هدف این درس، طرح و بررسی چالش‌های مفهومی و انضمامی ناشی از تعامل دین و فناوری است. بنابراین علاوه بر توجه مستقیم به مسائلی همچون تبعات فناوری‌های دیجیتال و نیز فناوری‌های نوظهور ترا-انسانی و ... برای دین، لازم است به مبانی فلسفی و ابعاد تاریخی و اجتماعی هر یک از دین و فناوری نیز بپردازد. همچنین از آنجا که مدرنیته و سکولاریزاسیون، پیوند وثیقی با تحولات فناورانه داشته‌اند، جزو موضوعات این درس قرار می‌گیرند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مقدمه و کلیات
دوم	کارکردها و تحولات تاریخی دین
سوم	کارکردها و تحولات تاریخی فناوری
چهارم	فناوری، مدرنیته و سکولاریزاسیون
پنجم	فناوری، دین‌باوری و دین‌مداری
ششم	آموزش‌های دینی مبتنی بر فناوری
هفتم	فضای مجازی و اجتماعات دینی
هشتم	دین و هویت انسان
نهم	دین و فناوری‌های ژنتیک
دهم	دین، جاودانگی و فناوری‌های ترا-انسان
یازدهم	فناوری، به‌عنوان یک دین
دوازدهم	دین، به‌عنوان یک فناوری
سیزدهم	دین، به‌عنوان محرک / الهامبخش نوآوری فناورانه
چهاردهم	دین، به‌عنوان تسهیلگر انتقال فناوری
پانزدهم	جای‌دهی ارزش‌های دینی در فناوری
شانزدهم	محتوای دینی در فناوری‌های دیجیتال

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۴۰ درصد	۲۵ درصد	۱۵ درصد

منابع اصلی:

- Brasher, B. E. (۲۰۰۱). Give Me That Online Religion: John Wiley & Sons, Inc.
- Bruce, S. (۲۰۱۱). Secularization: In Defence of an Unfashionable Theory, Oxford University Press.
- Caiazza, J. C. (۲۰۰۵). Athens, Jerusalem, and the Arrival of Techno-Secularism. Zygon®, ۴۰(۱), ۹-۲۱.
- Cheek, D. (۲۰۱۷). Religion and Technology. In M. J. de Vries (Ed.), Handbook of Technology Education (pp. ۵۱-۶۳). Cham: Springer International Publishing.
- Davids, K. (۲۰۱۲). Religion, Technology, and the Great and Little Divergences: China and Europe Compared, C. ۷۰۰-۱۸۰۰ (Vol. ۳۲): Brill.
- Noble, D. (۱۹۹۸). The Religion of Technology: The Divinity of Man and the Spirit of Invention. New York.
- Sandberg, R. (۲۰۱۴). Religion, Law and Society, Cambridge University Press.
- Waters, B. (۲۰۰۶). From Human to Posthuman: Christian Theology and Technology in a Postmodern World, Ashgate Publishing, Ltd.

منابع کمکی:

- Gorski, P. (۲۰۰۵). The Little Divergence. The Protestant Reformation and Economic Hegemony in Early Modern Europe. In W. H. Swatos; & j. L. Kaelber (Eds.), The Protestant Ethic Turns ۱۰۰. Essays on the Centenary of the Weber Thesis (pp. ۱۶۵-۱۹۰). London.
- Hamilton, M. B. (۲۰۰۱). The Sociology of Religion: Theoretical and Comparative Perspectives. Psychology Press.
- Jackelén, A. (۲۰۰۵). What Is "Secular"? Techno-Secularism and Spirituality. Zygon®, ۴۰(۴), ۸۶۳-۸۷۴.
- Thorner, I. (۱۹۵۲). Ascetic Protestantism and the Development of Science and Technology. American Journal of Sociology, ۵۸(۱), ۲۵-۳۳.
- Tschannen, O. (۱۹۹۱). The Secularization Paradigm: A Systematization. Journal for the scientific study of religion, ۳۹۵-۴۱۵.
- Wilson, E. K. (۲۰۱۸). Secularization and Secularism. The International Encyclopedia of Anthropology, ۱-۸.

سرفصل درس: فلسفه و کلام اسلامی						
عنوان درس به فارسی: فلسفه و کلام اسلامی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Islamic philosophy and theology	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

تبیین و بررسی مسئله فعل خداوند در طبیعت از منظر حکمت اسلامی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تاریخچه فلسفه و کلام اسلامی
دوم	تاریخچه فلسفه و کلام اسلامی
سوم	براهین اثبات وجود خدا
چهارم	براهین اثبات وجود خدا
پنجم	(صفات الهی) صفات ذات
ششم	(صفات الهی) صفات فعل
هفتم	(صفات الهی) صفات فعل
هشتم	فعل خداوند از منظر فاعلی و غائی
نهم	فعل خداوند از منظر فاعلی و غائی
دهم	فعل خداوند از منظر فاعلی و غائی
یازدهم	علیت
دوازدهم	علیت
سیزدهم	جهان طبیعت، قوانین طبیعت
چهاردهم	جهان طبیعت، قوانین طبیعت
پانزدهم	قضا و قدر، معجزه، وحی
شانزدهم	قضا و قدر، معجزه، وحی

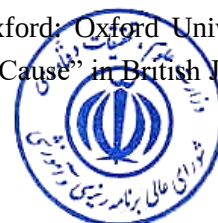
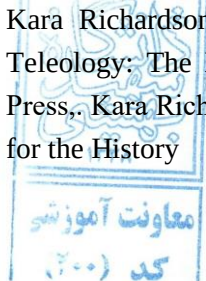
ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۴۰ درصد	۲۵ درصد	۱۵ درصد

منابع اصلی:

- شیرزاد. امیر (۱۳۹۱). حکمت الهی و آفرینش هدفدار، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- طباطبائی، سید محمد حسین. ۱۳۸۷. مجموعه رسائل. قم: بوستان کتاب قم.
- طباطبائی، سید محمد حسین. ۱۴۳۲. نه‌ایه الحکمة. قم: مؤسسه النشر السالمی.
- عبداللہی، مهدی (۱۳۹۸). فلسفه الهیات بالمعنی اللخص، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- عبودیت. عبدالرسول (۱۳۸۵). اثبات وجود خدا به روش اصل موضوعی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- غفاری، ابوالحسن (۱۳۹۶). قانون علیت در فلسفه اسلامی و تحلیل تطورات، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- فطوریچی، پیروز. ۱۳۸۰. "تأملی درباره رویکردهای جدید در الهیات طبیعی با نگاه به حکمت اسلامی." نامه علم و دین. ۵۶-۱.
- فطوریچی، پیروز. ۱۳۸۴. "برخی ویژگی‌های جهان طبیعت در مباحث علم و الهیات." ذهن. ۲۷-۳.
- فطوریچی، پیروز. ۱۳۸۹. "نگاهی به برخی زمینه‌های ارتباط مساله «ذهن-بدن» و مساله «افریدگار-جهان» پژوهش‌های علم و دین، ۱۲۲-۱۰۵.
- قوام صفری، مهدی (۱۳۸۵). "دین و علم: اعالم و کشف تسخیر الهی"، ذهن.
- یغمایی، ابوتراب (۱۳۹۴). "نظریه علیت فاعلی ابن سینا و فعل خاص الهی." حکمت سینوی، ۹۴-۷۹.
- یغمایی، ابوتراب (۱۳۹۵). "فعل الهی غیرمداخله گرایانه و نظریه ی علیت نوصدرایی"، فصلنامه اندیشه دینی، ۶۱، ۱۴۴-۱۳۱.

- Adamson, P. (۲۰۱۶). Philosophy in the Islamic World. Series: A. Oxford University Press.
- Hannah C. (۲۰۱۹). Erlwein, Arguments for God's Existence in Classical Islamic Thought, De Gruyter
- Henry, J. (۲۰۰۰). Causation. In G. B. Ferngren, The history of science and religion in the western tradition: an encyclopedia (pp. ۳۵-۴۲). Garland Publishing.
- Javad Darvish Aghajani, S. H. H. (۲۰۲۰) 'Ontological Indigence and Divine action in Nature', Transcendent Philosophy Journal, ۲۱, pp. ۳۷-۵۴.
- Kara Richardson (۲۰۲۰). "Avicenna on Teleology: Final Causation and Goodness," in Teleology: The History of a Concept, ed. Jeff McDonough. Oxford: Oxford University Press. Kara Richardson, "Avicenna's Conception of the Efficient Cause" in British Journal for the History

- Kara Richardson(۲۰۱۴). “Efficient Causation from Ibn Sīnā to Ockham” in Oxford Philosophical
- Concepts: Efficient Causation, ed. Tad Schmaltz. Oxford: Oxford University Press, , ۱۰۵-۱۳۱
- Medoff, L. (۲۰۱۱). The Proof of the Veracious: An Exposition Based on 'Alamah Tabataba'i's
- 'Nihayat al-Hikmah'. Journal of Shi'a Islamic Studies, ۱۸۳-۱۹۷.
- Nasr, Seyyed Hossein; Leaman, O. (۱۹۹۶) .History of Islamic Philosophy. Routledge.
- Rahim Acar (۲۰۰۵). Talking about God and Talking about Creation: Avicenna's and Thomas Aquinas's ositions, Brill
- Silva, I. (۲۰۱۴). Revisiting Aquinas on Providence and Rising to the Challenge of Divine Action in Nature. The Journal of Religion, ۲۷۷-۲۹۱.
- The Cambridge companion to Arabic philosophy, (۲۰۰۵). edited by Peter Adamson and Richard C. Taylor, Cambridge University Press
- The Cambridge Companion to Classical Islamic Theology(۲۰۰۸). Cambridge Companions to Religion, Cambridge University Press,
- The Oxford handbook of Islamic philosophy(۲۰۱۷). edited by Khaled El-Rouayheb and Sabine Schmidtke, Oxford University Press,

سرفصل درس: درامدی بر علم و دین								
عنوان درس به فارسی: درامدی بر علم و دین	تعداد واحد: ۲	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Introduction to Science and Religion			
	الزامی	تخصصی					دروس پیش نیاز: ندارد	
	اختیاری							
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد								
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐								
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱								

اهداف درس:

هدف اصلی این درس عبارت است از آشنایی دانشجویان با نسبت علم و دین و انواع روابطی که در دوره‌های تاریخی و بسترهای جغرافیایی مختلف میان این دو نظام شکل گرفته است. دانشجویان در این درس ضمن آشنایی با مفاهیم و تئورهای فلسفی مقدماتی که برای بررسی نسبت علم و دین ضروری است با نظریه‌ها و مدل‌هایی از علم آشنا می‌شوند که در تاریخ علم و دین چالش‌انگیز بوده‌اند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	علم و دین در مقام دو نظام فکری و چالش‌ها
دوم	علم و دین در مقام دو نهاد و چالش‌ها
سوم	نسبت علم و دین (تعارض و استقلال)
چهارم	نسبت علم و دین (تعامل و تکمیل)
پنجم	علم و دین در دوره انقلاب علمی و پیش از آن
ششم	علم و دین در دوره روشنگری و پس از آن
هفتم	علم و دین در دوره طلایی تمدن اسلامی
هشتم	علم و دین و مسئله چستی علم
نهم	علم و دین و دوگانه طبیعت‌گرایی هستی‌شناختی / طبیعت‌گرایی روش‌شناختی
دهم	علم و دین و دوگانه واقع‌گرایی / ضدواقع‌گرایی در علم
یازدهم	علم و دین و مسئله چستی دین
دوازدهم	علم و دین و دوگانه الهیات طبیعی / الهیات وحیانی
سیزدهم	علم و دین و دوگانه واقع‌گرایی / ضدواقع‌گرایی در دین
چهاردهم	چالش‌های علوم فیزیکی
پانزدهم	چالش‌های علوم زیستی
شانزدهم	چالش‌های علوم روان‌شناختی و شناختی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- McGrath, A. E. (۲۰۲۰). Science & religion: a new introduction. John Wiley & Sons.
- باربور، ایان جی (۱۳۹۷). دین و علم. ترجمه پیروز فطوریچی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

منابع کمکی:

- Brooke, J. H. (۱۹۹۱). Science and religion: Some historical perspectives. Cambridge University Press.
- باربور، ایان جی (۱۳۹۷). علم و دین. بهاءالدین خرمشاهی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- سوئیت من، برندن (۱۳۹۴). مقدمه‌ای بر علم و دین. ترجمه اسفندیار زندپور. تهران: انتشارات امیرکبیر
- کونگ، هانس (۱۳۹۵). علم و دین (سرآغاز همه چیزها). ترجمه رضا یعقوبی. تهران: انتشارات تمدن علمی
- گلشنی، مهدی (۱۳۹۸). علم و دین در افق جهان‌بینی توحیدی. تهران: انتشارات دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی
- لیندبرگ، دیوید (۱۳۹۸). گفت‌وگوی دین و علم. ترجمه فریبرز محرم‌خانی، فاطمه یوسفی‌راد. قم: موسسه بوستان کتاب
- مک‌گراث، آلیستر (۱۳۹۹). درآمدی بر علم و دین. فاطمه احمدی. خرم‌آباد: انتشارات دانشگاه لرستان

سرفصل درس: جامعه‌شناسی علم و دین						
عنوان درس به فارسی: جامعه‌شناسی علم و دین	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
دروس پیش‌نیاز: ندارد						
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
Sociology of Science and Religion						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

۱. فهم جامعه‌شناختی نقش دین در توسعه و رکود علمی؛
۲. فهم ریشه‌های اجتماعی تعارض و همراهی علم و دین؛
۳. تحلیل جامعه‌شناختی مواجهه مسلمانان با نهاد علم جدید؛
۴. فهم بسترهای طرح سیاست اسلامی سازی علم و دانشگاه؛
۵. تحلیل جامعه‌شناختی تأثیرات توسعه علم مدرن بر دینداری.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	موضوع، اهداف و برنامه درسی جامعه‌شناسی علم و دین
دوم	بینش‌های جامعه‌شناسی به رابطه علم و دین (بینش ساختاری، فرهنگی، تاریخی، انتقادی و جهانی)
سوم	سه چشم‌انداز جامعه‌شناسی به رابطه علم و دین (کارکردی-ساختاری، تضاد، کنش متقابل اجتماعی)
چهارم	نقش علم در فرایند سکولاریسم و عقلانیت علمی (نظریه ماکس وبر)
پنجم	نقش دین در شکل‌گیری علم مدرن (نظریه امیل دورکیم)
ششم	نقش ارزش‌های دینی در نهادینه شدن علم مدرن (نظریه مرتون و بن دوید)
هفتم	علم و دین در دوره اسلامی؛ نقش اسلام در نوزایی علمی ایرانیان
هشتم	مواجهه حوزه‌های علمیه و نهاد روحانیت با نهاد جدید علم (تجربه تأسیس مدارس جدید در دوره قاجار)
نهم	منازعات علم و دین در مدرسه عالی دارالفنون
دهم	تعامل علم و دین در پهلوی اول
یازدهم	تعامل علم و دین در پهلوی دوم
دوازدهم	بازخوانی «انقلاب فرهنگی» از منظر مباحث علم و دین
سیزدهم	تحلیل جامعه‌شناختی سیاست اسلامی کردن علم و دانشگاه
چهاردهم	توسعه علم و تغییرات دینداری دانشگاهیان در ایران
پانزدهم	هم‌پیشینی دین و نئولیبرالیسم در نهاد علم؛ (تجربه ایران پساانقلابی)
شانزدهم	حصول و نتیجه‌گیری

ارزشیابی:

دانشجویان بر اساس سه نوع فعالیت ارزیابی می‌شوند:

- ارائه کارنوشته (در طول ترم)؛
- مشارکت فعال در مباحث کلاس؛
- ارائه مقاله یا امتحان پایان ترم.

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	-	۵۰ درصد

منابع اصلی:

- بی، ارل (۱۳۸۶) درآمدی بر جامعه‌شناسی، علمی انتقادی، ترجمه محمدحسین پناهی، نشر دانشگاه علامه طباطبائی (فصل ۱).
- شارون، جوئل (۱۳۸۸) ده پرسش از دیدگاه جامعه‌شناختی، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی (فصل ۱ تا ۳).
- قانع‌ی راد، محمد امین (۱۳۸۴) جامعه‌شناسی رشد و افول علم در ایران (دوره اسلامی)، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- هیوز، مایکل و جرویلین جی. کرولر (۱۳۹۵) مبانی جامعه‌شناسی، توضیحات و ملحقات: حاضری، علی محمد، سمت (فصل ۱ و ۲).

- Robertson, Roland. (۱۹۷۰) The Sociological Interpretation of Religion, Oxford: Basil Blackwell.
- Turner, Bryan. S. (۱۹۹۱) Religion & Social Theory, London: Sage

منابع کمکی

- ارجمند، کامران (۱۳۹۱). ظهور مدرنیته علمی در ایران: مناقشات پیرامون احکام نجوم و اخترشناسی جدید در اواسط سده سیزدهم هجری/نوزدهم میلادی، ترجمه افسانه منفرد، میراث علمی اسلام و ایران، شماره ۲، صص ۴۸-۶۸
- ارجمند، کامران (۱۳۹۵). ملاحظات درباره کتاب آیات بینات و رویارویی با داروین‌یسم، میراث علمی اسلام و ایران، شماره ۹، صص ۳۵-۵۱
- افشار کهن، جواد، اسماعیل بلالی، و محمدعلی سلیمان‌پور (۱۳۹۰) بررسی وضعیت عرفی شدن دانشجویان و برخی عوامل مؤثر بر آن (در میان دانشجویان دختر و پسر دانشگاه بوعلی سینا)، مجله جامعه‌شناسی کاربردی، دوره ۲۲، شماره ۱ - شماره پیاپی ۱
- آزادارمکی، تقی و زارع، مریم (۱۳۸۷)، «دانشگاه، مدرنیته و دین‌داری»، پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی، دوره ۱، شماره ۱ (ویژه‌نامه پژوهش‌های اجتماعی): صص ۱۳۳ تا ۱۶۰.

- اسماعیلی، محمد (۱۴۰۰). اخلاق مسئولیت، حلقه مفقوده سیاستگذاری دین در دانشگاه؛ تحلیل «سند دانشگاه اسلامی»، تهران: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- اولیری، دلیسی (۱۳۷۴). انتقال علوم یونانی به عالم اسلامی، ترجمه احمد آرام، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- برگر، توماس (۱۳۸۰). افول سکولاریسم، ترجمه افشار امیری، تهران: پنگان
- توفیق، ابراهیم؛ یوسفی، سیدمهدی و حیدری، آرش (۱۳۹۹)، مسئله علم و علم انسانی در دارالفنون عصر ناصری، تهران: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- دورکیم، امیل (۱۳۸۳). صور بنیانی حیات دینی، ترجمه باقر پرهام، تهران: نشر مرکز
- دورکیم، امیل (۱۳۸۱)، جامعه‌شناسی تربیتی: تاریخ فرهنگ و تربیت در اروپا (با گفتار مترجم درباره سیر فرهنگ و تربیت در ایران)، ترجمه محمد مشایخی، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- حاضری، علی محمد (۱۳۷۷)، مدارس غیرانتفاعی و تحرک اجتماعی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- حائری، عبدالهادی (۱۳۸۷). نخستین رویاروییهای اندیشه گران ایران با دو رویه تمدن بورژوازی غرب، امیرکبیر.
- حمداله محمدی و فاطمه زیباکلام (۱۳۹۳) نقد سیاست‌های نولیبرالیسم برای ایجاد هویت نوین در دانشگاه، مطالعات ملی دوره ۱۵، شماره ۱ (۵۷)؛ صفحه ۲۵ تا صفحه ۴۶.
- داوری اردکانی، رضا (۱۳۹۱)، سیر تجدد و علم جدید در ایران، تهران: نشر فردایی دیگر.
- رینگر، مویکا ام (۱۳۸۵). آموزش دین، و گفتمان اصلاح فرهنگی در دوران قاجار، ترجمه مهدی حقیقت‌خواه، نشر ققنوس.
- روشن‌نهاد، ناهید (۱۳۸۳)، انقلاب فرهنگی در جمهوری اسلامی (دگرگونی در آموزش عالی)، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- زیباکلام، صادق (۱۳۷۳). ما چگونه ما شدیم؟ انتشارات روزنه.
- شجاعی زند، علیرضا؛ سارا شریعتی مزینانی و رامین حبیب زاده خطبه سرا (۱۳۸۵) بررسی وضعیت دینداری در بین دانشجویان، فصلنامه مطالعات ملی، سال هفتم، ش ۲
- صدیق، عیسی‌خان (۱۳۹۷). ایران مدرن و نظام آموزشی آن، ترجمه علی نجات غلامی، تهران: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- طباطبایی، جواد (۱۳۸۳). زوال اندیشه سیاسی در ایران، گفتار در مبانی نظری انحطاط ایران، نشر کویر.
- طباطبایی، جواد (۱۳۹۸)، ملاحظات درباره دانشگاه، تهران: انتشارات مینوی خرد.
- طهرانچی، محمد مهدی (۱۳۸۹). مجموعه مطالعات پشتیبان سند تحول راهبردی علم و فناوری کشور (۵)، پژوهش وضع موجود و طراحی وضع مطلوب، مرکز نشر دانشگاهی.
- فراستخواه، مقصود (۱۳۸۸). سرگذشت و سوانح دانشگاه در ایران: بررسی تاریخی آموزش عالی و تحولات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی مؤثر بر آن، تهران: انتشارات رسا.

- دانشگاه و آموزش عالی: منظرهای جهانی و مسئله‌های ایرانی (۱۳۸۹). تهران: نشر نی.
- فراستخواه، مقصود (۱۳۹۶). گاه‌وبیگاهی دانشگاه در ایران (مباحثی نو و انتقادی در باب دانشگاه‌پژوهی مطالعات علم و آموزش عالی)، تهران: انتشارات آگاه.
- فرای، ریچارد (۱۳۶۴). عصر زرین فرهنگ ایران، ترجمه مسعود رجب نیا، تهران: سروش
- کاظمی، عباس (۱۳۹۷)، دانشگاه از نردبان تا سایبان، تهران: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
- کرمر، جوئل (۱۳۷۵). احیای فرهنگی در عهد آل بویه: انسان گرایی در عصر رنسانس اسلامی، ترجمه محمد سعید حنایی کاشانی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- کرم‌پور، حمید (۱۳۸۱)، «جامعه تعلیمات اسلامی پیش‌زمینه تأسیس دانشگاه اسلامی»، مجله دانشگاه اسلامی، سال ششم، شماره ۱۵: ص ۷۷ تا ۷۷.
- متز، آدام (۱۳۶۳). تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، ترجمه علیرضا ذکاوتی قراگزلو، تهران: امیرکبیر
- محبوبی اردکانی، حسین (۱۳۵۴). تاریخ موسسات تمدنی جدید در ایران، انتشارات دانشگاه تهران.
- مرجائی، هادی (۱۳۸۰). بررسی اعتقادات دینی و جهت گیری سکولاریستی و بنیادگرایی در بین جوانان دانشگاهی، نامه پژوهش، فصلنامه تحقیقات فرهنگی- مطالعات اجتماعی دین، سال پنجم، ش ۲۰ و ۲۱
- مناشری، دیوید (۱۳۹۶)، نظام آموزشی و ساختن ایران مدرن، ترجمه محمدحسین بادامچی و عرفان مصلح، تهران: انتشارات حکمت سینا.
- موسوی آرش و محمدامین برادران نیکو (۱۳۹۷). مباحثه تجاری‌سازی تحقیقات علمی: بازخوانی انتقادی و ترسیم مسیری برای تحقیقات آینده، مجله رهیافت، دوره ۲۸، شماره ۷۱، از صفحه ۳۳ تا صفحه ۵۴.
- نجف‌زاده، رضا (۱۳۹۷). تجدد رمانتیک و علوم شاهی، تهران: مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- نصر، حسین (۱۳۵۹). علم و تمدن در اسلام، انتشارات خوارزمی.
- وبر، ماکس (۱۳۸۷). «دین، قدرت، جامعه»، ترجمه احمد تدین.
- جامعه‌شناسی دین (۱۳۹۸)، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر ثالث.
- اخلاق پروتستانی و روح سرمایه‌داری (۱۳۹۷)، ترجمه عبدالکریم رشیدیان و پریسا منوچهری کاشانی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- هاشمیان، احمد (۱۳۷۹). تحولات فرهنگی ایران در دوره قاجاریه و مدرسه دارالفنون، تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب.
- Ben-David Joseph and Teresa A. Sullivan (۱۹۷۵) Sociology of Science, Annual Review of Sociology, Vol. ۱ pp. ۲۰۳-۲۲۲
- Merton, K Robert (۱۹۳۸). Science and the Social Order, Philosophy of Science, Vol. ۵, No. ۳
- Merton k. Robert (۱۹۳۶). Puritanism. Pietism, and science
- Merton, R.K. (۱۹۳۸). Science, Technology and Society In Seventeenth-Century England, Bruges, St Catherine Press (fourth edn, with a new introduction, New York, Howard Fertig (۲۰۰۱))

سرفصل درس: معرفت‌شناسی و متافیزیک ۱							
عنوان درس به فارسی: معرفت‌شناسی و متافیزیک ۱	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Metaphysics and epistemology ۱	
	تعداد واحد نظری: ۲	الزامی	تخصصی				
							اختیاری
	تعداد واحد عملی:						
	تعداد واحد نظری:						
تعداد واحد عملی:							
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد							
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱							

اهداف درس:

درک بسیاری از پرسش‌ها و استدلال‌های مطرح شده در مباحث علم و دین مستلزم آشنایی با مبانی متافیزیکی و معرفت‌شناختی مفروض در آن استدلال‌ها است. هدف این درس آن است که به عنوان یک درس مقدماتی دانشجویان علم و دین را با مهم‌ترین پرسش‌ها، مباحث و نظریه‌های متافیزیکی و معرفت‌شناختی معاصر آشنا کند. علاوه بر این، درک درست برخی از مسائل و روش‌های به کار رفته در دروس فلسفه دین، فلسفه ذهن و علم و دین مبتنی بر آشنایی دقیق دانشجویان با مباحث درس متافیزیک و معرفت‌شناسی است. به دلیل گستردگی مباحث و نیز لزوم آشنایی همزمان دانشجویان با مداخل‌های بحث، نخستین مباحث و نظریه‌ها در درس متافیزیک و معرفت‌شناسی ۱ ارائه خواهد شد و سپس ادامه مباحث در درس متافیزیک و معرفت‌شناسی ۲ مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
	بخش ۱: متافیزیک
اول	منطق برای متافیزیک تحلیلی Logic for Metaphysics
دوم	متافیزیک و قوانین طبیعت Metaphysics of Natural Laws
سوم	تحلیل مفهوم علیّت در متافیزیک Theories of Causation
چهارم	امکان و ضرورت Possibility and Necessity
پنجم	متافیزیک هویات انتزاعی Abstract Entities
ششم	متافیزیک اشیاء مادی Material Object
هفتم	اختیار و مسوولیت اخلاقی ۱ Free Will and Moral Responsibility
هشتم	اختیار و مسوولیت اخلاقی ۲ Free Will and Moral Responsibility
	بخش ۲: معرفت‌شناسی
نهم	مفهوم توجیه و نظریه معرفت Justification and Theory of Knowledge
دهم	نظریه‌های ساختار توجیه: مبناگرایی و انسجام‌گرایی Foundationalism and Coherentism

یازدهم	درون گرایی و برون گرایی در معرفت شناسی Internalism and Externalism in Epistemology
دوازدهم	چیستی و امکان معرفت پیشینی A priori Knowledge
سیزدهم	چیستی و امکان معرفت بیواسطه Immediate Knowledge
چهاردهم	شواهد معرفتی و انواع آن Evidence in Epistemology
پانزدهم	مقدمه‌ای بر معرفت شناسی احتمالاتی An Introduction to Probabilistic Epistemology
شانزدهم	معرفت شناسی طبیعی شده Naturalized Epistemology

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Barnes E, ۲۰۱۷. Current Controversies in Metaphysics, Routledge
- Goldman A, & McGrath M, ۲۰۱۵. Epistemology: A Contemporary Introduction, Oxford University Press
- Lemos N, ۲۰۰۸. An Introduction to theory of knowledge, Cambridge University Press
- Feldman R, ۲۰۰۳. فلسفه ذهن و معرفت شناسی، انتشارات دانشگاه تهران
- Marmodoro A, & Mayr E, ۲۰۱۹. Metaphysics, Oxford University Press
- Ney A, ۲۰۱۴. Metaphysics: An Introduction, Routledge
- Markosian N, ۲۰۱۰. An Introduction to Metaphysics, Cambridge University Press
- Neta R, ۲۰۱۴. Current Controversies in Epistemology, Routledge
- Sosa E, & et al. ۲۰۱۳. Contemporary Debates in Epistemology, Blackwell

سرفصل درس: فلسفه ذهن						
عنوان درس به فارسی: فلسفه ذهن	تعداد واحد: ۲	پایه	نوع واحد		تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of mind
	الزامی	اختیاری	تعداد واحد نظری: تعداد واحد عملی: تعداد واحد نظری: ۲ تعدا واحد عملی:			
	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

هدف این درس عبارت است از آشنا کردن نسبتاً دقیق دانشجویان با برخی از مهم ترین مسائل مطرح شده در فلسفه ذهن معاصر. دانشجویان پس از گذراندن این درس با اهم موضوعات فلسفه ذهن از قبیل مسئله ذهن-بدن و نظریه های مربوط به آن، یگانه گرایی بی قاعده، مسئله علیت ذهنی، مفهوم بازمودگرایی و نظریه های آگاهی آشنا خواهند شد. از آنجا که در میان تمامی شاخه های فلسفه معاصر، فلسفه ذهن بیش از همه با تحقیقات تجربی و پژوهش های علوم شناختی و اعصاب شناسی ارتباط دارد، این درس می تواند زمینه آشنایی دانشجویان را با مسائلی که در هر دو زمینه فلسفه و دانش جدید ریشه دارند آماده کند. از سوی دیگر مسائل مطرح در فلسفه ذهن یکی از مهم ترین راه های آشنایی و اتخاذ موضع در برابر مسئله فیزیکالیسم و بدیل های آن به شمار می آید.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	آشنایی با برخی مقدمات لازم: حالت های ذهنی و انواع آنها، رویدادهای ذهنی و فیزیکی، سوپروینینس
دوم	دو گانه گرایی: دو گانه گرایی جوهری در مقابل دو گانه گرایی ویژگی ها
سوم	رفتار گرایی در فلسفه ذهن معاصر: رفتار گرایی منطقی، رفتار گرایی فلسفی، رفتار گرایی علمی
چهارم	نظریه های اینهمانی در فلسفه ذهن معاصر و برخی انتقادهای وارد به آنها: اینهمانی نوعی
پنجم	اینهمانی مصداقی
ششم	کارکرد گرایی در فلسفه ذهن معاصر و برخی مشکلات آن
هفتم	برخی مشکلات فلسفی کارکرد گرایی
هشتم	یگانه گرایی بی قاعده: نظریه دیویدسون
نهم	مشکل علیت ذهنی: حالت های ذهنی به مثابه شبه پدیدار
دهم	محتوای ذهنی: درون گرایی در فلسفه ذهن
یازدهم	محتوای ذهنی: برون گرایی در فلسفه ذهن

دوازدهم	استدلال معرفت: آیا استدلال معرفت فیزیکیسم را ابطال می کند؟
سیزدهم	از تصویرپذیری به امکان: استدلال چالمرز علیه فیزیکیسم
چهاردهم	نظریه های آگاهی: آگاهی و مسئله ذهن-بدن
پانزدهم	مساله دشوار آگاهی
شانزدهم	آشنایی با یگانه گرایی راسلی: همروان انگاری

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
۲۰ درصد	۳۰ درصد	۳۰ درصد		۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Chalmers, D. ۱۹۹۶. The Conscious Mind. New York: Oxford University Press.
- Chalmers, D. ۲۰۱۰. The Character of Consciousness. New York: Oxford University Press.
- Kim, Jaegwon (۲۰۱۱). Philosophy of Mind, Third Edition, Westview Press,
- Kripke, Saul ۱۹۸۰. Naming and Necessity. Cambridge, MA: Harvard University Press,.
- McGinn, Colin (۲۰۰۱). "How Not to Solve the Mind-Body Problem." In Physicalism and Its Discontents, ed. Carl Gillett and Barry Loewer. Cambridge: Cambridge University Press.
- McGinn, Colin (۲۰۰۴). "What Constitutes the Mind-Body Problem." In Consciousness and Its Objects. Oxford: Oxford University Press,
- Nagel, T. ۱۹۸۶. The View from Nowhere. New York: Oxford University Press.
- Nagel, T. ۲۰۰۰. "The Psychophysical Nexus." In New Essays on the A Priori, ed. Paul Boghossian and Christopher Peacocke, ۴۳۲-۴۷۱. Oxford: Clarendon Press.
- Nagel, Thomas (۱۹۷۴). "What Is It Like to Be a Bat?" Philosophical Review, ۸۳, ۴۳۵-۵۰.
- Nagel, Thomas ۱۹۷۹. "Panpsychism." In Mortal Questions. Oxford: Oxford University Press.

سرفصل درس: فلسفه دین						
عنوان درس به فارسی: فلسفه دین	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Religion
	الزامی	تخصصی	تعداد واحد نظری:			
			تعداد واحد عملی:			
	اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲				
		تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

هدف این درس آشنایی دانشجویان با مهم‌ترین بحث‌های طرح شده در فلسفه دین است. فلسفه دین بدون پیش‌فرض گرفتن وجود ذات الهی بودن مفروضات ایمانی به تأمل عقلانی درباره دین، مفاهیم و مضامین طرح شده در سنت‌های دینی، زبان دینی، و جهان‌بینی دینی می‌پردازد. ماهیت دین، ویژگی‌های ذاتی دین، برداشت‌های مختلف از مفهوم «خدا»، هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی و معناشناسی دین، و اهمیت دینی خصوصیات کلی طبیعت (قوانین طبیعت، وجود آگاهی و...) از جمله مهم‌ترین مباحث مطرح در این چارچوب پژوهشی است.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تاریخچه‌ای از نگاه فلسفی به دین در غرب تعریف دین و ویژگی‌های ذاتی آن از نگاه فلسفی، (آیا مکاتب و جنبش‌های جدید نظیر Scientology و cargo cult دین به شمار می‌آیند؟) مفهوم «تقدس»
دوم	فلسفه دین در سنت تحلیلی و قاره‌ای معرفی برداشت‌های مختلف از مفهوم «خدا» (برداشت‌های non-theistic)، الهیات فرایندی، تفکر فرایندی، الهیات سلبی (apophatic) و ایجابی (cataphatic)، تمایز ادیان ابراهیمی و دین‌های شرقی و مکاتب نوظهور. فلسفه دین در سنت تحلیلی و قاره‌ای
سوم	معناشناسی زبان دینی، بررسی مفاهیم «صدق»، «دلیل»، «ایمان» دیدگاه واقع‌گرایانه به زبان دینی، پوزیتیویسم منطقی، نظریه ویتگنشتاین
چهارم	دیدگاه واقع‌گرایانه به زبان دینی، پوزیتیویسم منطقی، نظریه ویتگنشتاین
پنجم	دیدگاه واقع‌گرایانه به زبان دینی، پوزیتیویسم منطقی، نظریه ویتگنشتاین
ششم	معرفت‌شناسی دین: شواهد گرای، معرفت‌شناسی اصلاح‌شده، معرفت‌شناسی اراده‌گرا
هفتم	معرفت‌شناسی دین: شواهد گرای، معرفت‌شناسی اصلاح‌شده، معرفت‌شناسی اراده‌گرا
هشتم	معرفت‌شناسی دین: شواهد گرای، معرفت‌شناسی اصلاح‌شده، معرفت‌شناسی اراده‌گرا
نهم	معرفت‌شناسی دین: شواهد گرای، معرفت‌شناسی اصلاح‌شده، معرفت‌شناسی اراده‌گرا

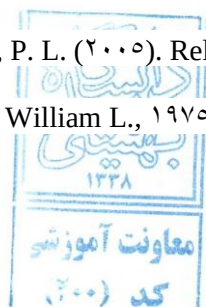
دهم	الهیات فلسفی، براهین وجود خدا در سنت فلسفه غرب: برهان‌های هستی‌شناختی، کیهان‌شناختی، غایت‌شناختی
یازدهم	نگاه سنت‌های دینی به طبیعت (و مقایسه اجمالی با نگاه علمی به طبیعت)، ارزیابی جهان‌بینی‌های بدیل جهان‌بینی دینی، نظیر طبیعت‌گرایی سکولار آیا علم باور به خدا را بی‌اعتبار می‌کند؟
دوازدهم	مسئله شر، برهان‌های عدل الهی (تئودیه)، آیا وجود شر شاهدهی علیه باور به خدا است؟ مسئله احتجاج الهی
سیزدهم	معجزه، تجربه دینی آیا تجربه دینی باورهای مذهبی را توجیه می‌کند؟
چهاردهم	رابطه اخلاق و دین
پانزدهم	معاد و زندگی اخروی
شانزدهم	تکثر دینی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Alston, William P. ۲۰۰۵. "Religious Language." In The Oxford Handbook of Philosophy of Religion. Ed. William J. Wainwright. Oxford: Oxford University Press, pp. ۲۲۰-۲۴۴.
- Audi, Robert, ۲۰۱۱, Rationality and Religious Commitment, Oxford: Oxford University Press.
- Baker, L. R. (۲۰۰۵). Death and the Afterlife. The Oxford handbook of philosophy of religion, ۳۶۶-۳۹۱.
- Earman, John, ۲۰۰۰, Hume's Abject Failure: The Argument against Miracles, New York: Oxford University Press.
- Kerr, Fergus, ۱۹۸۶, Theology after Wittgenstein, Oxford: Blackwell.
- Manson, Neil, ۲۰۰۳, God and Design: The teleological argument and modern science, London: Routledge
- Meister, C., & Moser, P. K. (Eds.). (۲۰۱۷). The Cambridge companion to the problem of evil. Cambridge University Press.
- Murphy, Mark C., ۲۰۱۷, God's Own Ethics: Norms of Divine Agency and the Argument from Evil, Oxford: Oxford University Press.
- Oppy, Graham, ۲۰۱۰, Natural Signs and Knowledge of God: A New Look at Theistic Arguments, Oxford: Oxford University Press.
- Oppy, G. (۲۰۱۸). Naturalism and religion: a contemporary philosophical investigation. Routledge.
- Philipse, H. (۲۰۱۲). God in the age of science?: A critique of religious reason. Oxford University Press.
- Quinn, P. L. (۲۰۰۵). Religious diversity: Familiar problems, novel opportunities
- Rowe, William L., ۱۹۷۵, The Cosmological Argument, Princeton: Princeton University Press.

- Schellenberg, J.L., ۲۰۰۷, The Wisdom to Doubt: A Justification of Religious Skepticism, Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Sobel, Jordan Howard, ۲۰۰۳, Logic and Theism: Arguments For and Against Beliefs in God, Cambridge: Cambridge University Press.
- Stenmark, M. (۲۰۱۵). Competing conceptions of God: the personal God versus the God beyond being. Religious Studies, ۵۱(۲), ۲۰۵-۲۲۰.
- Swinburne, Richard. ۲۰۰۰. "God-Talk is not evidently nonsense." In Philosophy of Religion. Ed. Brian Davies. Oxford: Oxford University Press,. pp. ۱۴۷-۱۵۲.
- Wettstein, Howard, ۲۰۱۲, The Significance of Religious Experience, Oxford: Oxford University Press
- Zagzebski, L. (۲۰۰۵). Morality and religion. In The oxford handbook of philosophy of religion.

منابع کمکی

- Eshleman, A. (۲۰۰۸). Readings in the philosophy of religion: East meets West.
- Hick, J. H. (۱۹۸۹). Philosophy of Religion, Prentice Hall.
- Oppy, G., & Scott, M. (Eds.). (۲۰۱۰). Reading philosophy of religion. John Wiley & Sons.
- Peterson, M. L., & VanArragon, R. J. (Eds.). (۲۰۲۰). Contemporary debates in philosophy of religion. John Wiley & Sons.
- Taliaferro, C. (۲۰۱۲). Philosophy of religion: A beginner's guide. Simon and Schuster.

سرفصل درس: الهیات تحلیلی						
عنوان درس به فارسی: الهیات تحلیلی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Analytical theology						
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

هدف این درس آشنایی دانشجویان با یکی از مهم‌ترین محورهای طرح‌شده در الهیات تحلیلی Analytic Theology است. الهیات تحلیلی عنوانی است که به حوزه روبه رشدی از مطالعات الهیاتی اطلاق می‌شود که در نتیجه بکارگیری مفاهیم و روش‌های فلسفه تحلیلی نیمه دوم قرن بیستم پدید آمده است. در این درس مباحث مربوط به صفات الهی (Divine Attributes) در چهارچوب الهیات مورد بررسی قرار می‌گیرد. سنت الهیات فلسفی صفات مهمی را برای خدا در نظر می‌گیرد. هریک از این صفات، مشکلات گوناگونی را پیرامون خود دارند که اگر بخواهیم نسخه‌ای قوی از خدا باوری بسازیم باید به آنها پرداخته شود.

از خلال این بحث، اولاً یکی از حوزه‌های اصلی مباحث الهیات بررسی می‌شود و ثانیاً سبک و سیاق فلسفه تحلیلی و نحوه ورود آن در مباحث الهیاتی به خوبی نمایان می‌گردد. هم‌چنین سعی شده است زمینه‌های حکمت اسلامی نیز در این مباحث مورد توجه قرار بگیرد.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مفهوم خدا و کلیات صفات الهی
دوم	مفهوم خدا و کلیات صفات الهی
سوم	مفهوم خدا و کلیات صفات الهی
چهارم	ضرورت الهی
پنجم	ضرورت الهی
ششم	ضرورت الهی
هفتم	بساطت الهی
هشتم	بساطت الهی
نهم	بساطت الهی
دهم	سرملایب الهی

یازدهم	سرمدیت الهی
دوازدهم	سرمدیت الهی
سیزدهم	علم مطلق
چهاردهم	علم مطلق
پانزدهم	قدرت مطلق
شانزدهم	قدرت مطلق

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Alexander Pruss (۲۰۰۸). "On Two Problems of Divine Simplicity". - Oxford Studies in Philosophy of Religion ۱:۱۵۰-۱۶۷.
- Benedikt Paul Göcke .۲۰۱۷. "Concepts of God and Models of the God-world relation-- Philosophy Compass ۱۲,۲: e۱۲۴۰۲. ۲
- Brian Leftow (۲۰۰۲). "The Eternal Present". God and Time: Essays on the Divine Nature.
- Brian Leftow (۲۰۱۰). "Swinburne on Divine Necessity". - Religious Studies ۴۶ (۲):۱۴۱-۱۶۲. - "In Richard Swinburne (۲۰۱۰). Defence of Logical Nominalism: Reply to Leftow". - Religious Studies ۴۶ (۳):۳۱۱-۳۳۰.
- Brian Leftow (۲۰۱۱)."Why Perfect Being Theology?". - International Journal for Philosophy of Religion, ۶۹(۲), ۱۰۳-۱۱۸.
- Edward Wierenga(۲۰۱۳). "Omniscience". The Stanford Encyclopedia of Philosophy.
- Eleonore Stump (۲۰۱۱). "Eternity, simplicity, and presence". Science. Vol. ۲۴۳. ۲۴۳-۲۶۳.
- Eleonore Stump & Norman Kretzmann (۱۹۸۵). "Absolute Simplicity". - Faith and Philosophy ۲ (۴):۳۵۳-۳۸۲.
- Eleonore Stump (۲۰۱۹). "The Openness of God: Eternity and Free Will". - Philosophical Essays Against Open Theism.
- John Hick (۱۹۶۰). Mind ۵۷ (۲۲۶):۱۷۶-۱۸۳. - "God as Necessary Being". - Journal of Philosophy ۵۷ (۲۲/۲۳):۷۲۵-۷۳۴.
- Linda Zagzebski (۲۰۱۱). "Eternity and Fatalism". - God, Eternity, and Time.
- Linda Zagzebski (۲۰۰۵). "Omniscience, Time and Freedom". - The Blackwell Guide to the Philosophy of Religion.
- McGinnis, Jon (۲۰۱۱) "Old Complexes and New Possibilities: Ibn Sīnā's Modal Metaphysics in Context." Journal of Islamic philosophy ۷: ۳-۳۳.
- Michael E. Marmura(۱۹۸۵). "Divine Omniscience and Future Contingents in Alfarabi and Avicenna". - Divine Omniscience and Omnipotence in Medieval Philosophy: Islamic, Jewish and Christian Perspectives.

- Mohammad Saleh Zarepour (۲۰۲۰). "God, Personhood, and Infinity: Against a Hickian Argument". - European journal for philosophy of religion ۱۲, ۱.
- Mohammad Saleh Zarepour (۲۰۲۱). "Infinite Magnitudes, Infinite Multitudes, and the Beginning of the Universe Australasian Journal of Philosophy ۹۹, ۳: ۴۷۲-۴۸۹.
- Nicholas Wolterstorff (۱۹۹۱). "Divine Simplicity". - Philosophical Perspectives ۵: ۵۳۱-۵۵۲.
- Nicholas Everitt (۱۹۹۸). "Interpretations of God's eternity", Religious studies ۳۴, ۱: ۲۵-۳۲.
- Peter Adamson (۲۰۰۵). "On Knowledge of Particulars". - In Proceedings of the Aristotelian Society ۱۰۵(۱): ۲۵۷-۲۷۸.
- Peter Adamson (۲۰۱۳). From the necessary existent to God. - Interpreting Avicenna: Critical Essays. Cambridge University Press, ۱۷۰-۱۸۹.
- Richard Swinburne (۱۹۸۳). "Mackie, induction, and God". - Religious Studies, ۱۹, ۳: ۳۸۵-۳۹۱.
- Saeedimehr, Mohammad, ۲۰۱۵, "God Is Still a Person: A Reply to Plantinga's Objection," Think, Vol. ۱۴, Issue. ۴۱, pp. ۸۱-۸۸.
- Sajjad H. Rizvi (۲۰۰۶). "Between Time and Eternity: Mīr Dāmād on God's Creative Agency". - journal of Islamic Studies ۱۷, ۲: ۱۵۸-۱۷۶.
- Sajjad H. Rizvi (۲۰۰۶). "Time and Creation: The Contribution of Some Safavid Philosophies". - Revista Portuguesa de Filosofia: ۷۱۳-۷۳۷.
- William Lane Craig (۲۰۱۱). "Divine Eternity and Einstein's Special Theory of Relativity". - God, Eternity, and Time.

- افضل‌ی، علی -۱۳۸۶ "معرفت تنزیهی و تشبیهی خداوند". - پژوهش‌های فلسفی کلامی.
- امیرعباس علی زمانی. -۱۳۸۳ "خدا و زبان". در: علم، عقلانیت و دین. انتشارات دانشگاه قم.
- زمانی، مهدی -۱۳۹۳ "سه تفسیر از ازلیت خداوند در حکمت متعالیه ملاصدرا". حکمت معاصر.
- سعیدی مهر، محمد. -۱۳۹۵ "رویکرد معناشناختی به ضرورت خدا". - پژوهش‌های عقلی نوین.
- سعیدی مهر، محمد -۱۳۸۳ "جهت جمله‌ای و جهت شیئی". - نامه حکمت.
- سعیدی، محمد مهر؛ و ملاحسنی، فاطمه (۱۳۸۹). ویلیام کریگ و تبیین ازلیت خداوند. - پژوهشنامه فلسفه دین.
- شاددل، طیبه؛ ایمان‌پور، منصور؛ و اترک، حسین (۱۳۹۹). - "بررسی معنای سرمدیت خدا از نگاه سوئین برن". جستارهای فلسفه دین.

سرفصل درس: حکمت متعالیه																		
دروس پیش نیاز: فلسفه و کلام اسلامی	تعداد واحد نظری:	پایه		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: حکمت متعالیه												
	تعداد واحد عملی:				تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Transcendent wisdom												
	تعداد واحد نظری:	الزامی	تخصصی															
	تعداد واحد عملی:																	
	تعداد واحد نظری: ۲	اختیاری																
	تعداد واحد عملی:																	
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐																		
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱																		

اهداف درس:

تبیین انسان شناسی و جهان شناسی از منظر حکمت متعالیه با مروری بر هستی شناسی و معرفت شناسی حکمت متعالیه

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	پیشینه و روش شناسی حکمت متعالیه
دوم	هستی شناسی
سوم	هستی شناسی
چهارم	هستی شناسی
پنجم	جهان شناسی
ششم	جهان شناسی
هفتم	مروری بر تلاش های صورت گرفته کاریست حکمت متعالیه در مسائل فلسفی مرتبط با فیزیک و کیهان شناسی
هشتم	چیستی معرفت و اقسام علم
نهم	چیستی معرفت و اقسام علم
دهم	مسائل اصلی علم النفس
یازدهم	مسائل اصلی علم النفس
دوازدهم	نفس و بدن و مبانی حرکت نفس
سیزدهم	نفس و بدن و مبانی حرکت نفس
چهاردهم	رابطه انسان و جهان با خدا در نظام حکمت صدرایی
پانزدهم	رابطه انسان و جهان با خدا در نظام حکمت صدرایی
شانزدهم	مروری بر تلاش های صورت گرفته کاریست حکمت متعالیه در مسائل فلسفی مرتبط با علوم زیستی، علوم شناختی و علوم انسانی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- ابن سینا. حسین (۱۳۶۱)، فن سماع طبیعی، ترجمه محمدعلی فروغی، تهران: امیرکبیر
- اردبیلی، عبدالغنی (۱۳۸۱)، تقریرات فلسفه امام خمینی جلد ۱ و ۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی
- جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۷)، فلسفه صدر، ج ۱، قم: اسراء
- خسروپناه، عبدالحسین و محسن فخری زاده و مهدی عاشوری (۱۴۰۰)، فلسفه اسلامی و فیزیک، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
- دهباشی، مهدی (۱۳۷۳)، «نقد نتایج فلسفی تنوری کوانتم»، کیهان اندیشه: ۵۵
- دهباشی، مهدی (۱۳۷۹)، «شبکه سیستمی هستی شناسی ملاصدرا و بازتاب آن در فیزیک جدید»، خردنامه صدرا: ۲۲
- رحیمیان، سعید (۱۳۷۳)، «فیزیک و فلسفه»، کیهان اندیشه: شماره ۶۳
- رجبی، مهدی (۱۳۹۵)، علیت و تبیین از دیدگاه رئالیسم انتقادی و حکمت صدرایی، تهران: امیرکبیر
- رضی، سپیده و همکاران (۱۳۹۹)، بررسی و تحلیل نگرش حکمت متعالیه و فیزیک کوانتم از مسأله علیت و عدم قطعیت، فلسفه و کلام اسلامی: دوره ۵۳، شماره ۲
- سخاوتیان، سید امیر و حمید پارسانیا (۱۳۶۹)، «بررسی پدیدارشناسی در فیزیک کوانتمی و حکمت صدرایی»، آیین حکمت، سال ۱۲، شماره ۴۳
- عابدی شاهرودی، علی (۱۳۸۰)، فضا و زمان در فیزیک و منفیزیک، قم: دانشگاه قم
- عبودیت. عبد الرسول (۱۳۹۰)، خطوط کلی حکمت متعالیه، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، تهران: سمت.
- عبودیت، عبد الرسول (۱۳۹۲)، فلسفه مقدمات، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ، تهران: سمت
- فیاضی، غلامرضا (۱۳۸۸)، هستی و چیستی در مکتب صدرایی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- فطوریچی، پیروز (۱۳۷۸)، مسأله آغاز از دیدگاه کیهان شناسی نوین و حکمت متعالیه، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- کیانخواه، لایلا (۱۳۸۶)، بررسی تعارض قانون علیت و اصل عدم قطعیت ، حکمنو پسنوی: شماره ۳۶-۳۷
- گلشنی، مهدی (۱۳۸۵)، تحلیلی از دیدگاه های فلسفی فیزیکدانان معاصر، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- منصوری، علیرضا (۱۳۹۵)، مبانی فلسفی مکانیک کوانتمی، تهران: نشر نی
- نصیری محلاتی، احمد و علیرضا کهنسال (۱۳۹۷)، «نگرشی تطبیقی بر اندیشه اصالت وجود و نظریه مکانیک کوانتمی»، حکمت صدرایی، سال ششم، شماره ۱۲

- نبویان، سید محمد مهدی (۱۳۹۵) جستارهایی در فلسفه اسلامی جلد ۱ و ۲، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

- Adamson, P. (۲۰۱۶) Philosophy in the Islamic World Series: A. Oxford University Press.
- Nasr, Seyyed Hossein, Leaman, O. (۱۹۹۶) History of Islamic Philosophy, Routledge.
- The Cambridge companion to Arabic philosophy (۲۰۰۵). edited by Peter Adamson and Richard C. Taylor, Cambridge University Press,
- The Oxford handbook of Islamic philosophy (۲۰۱۷). edited by Khaled El-Rouayheb and Sabine Schmidtke, Oxford University Press

منابع کمکی

- اردبیلی، عدالغنی (۱۳۸۹)، تقریرات فلسفه امام خمینی جلد ۳، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- امیریان، مهدی (۱۳۹۳)، «رویکردهای مدلسازی ذهن در علوم شناختی و چالش های فلسفی پیش روی آن». پژوهش های علوم انسانی سال اول، شماره ۲
- پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی (۱۳۹۲)، اسلام و مسأله نفس و بدن، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
- حسینی، سید حمیدرضا و هادی موسوی (۱۳۹۷). انسان کنش شناسی صدرایی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- حسین زاده، محمد (۱۳۹۶). معرفت شناسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- خسرویناهد عبد الحسین و حسین پناهی آزاد (۱۳۸۸)، نظام معرفت شناسی صدرایی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه
- دیرباز، عسگر و احمد بیگدلی و حبی اله رزمی (۱۳۹۲)، فیزیک کوانتومی و امکان شعورمندی ذرات فیزیکی، فلسفه علم: سال سوم، شماره ۲.
- شهریاری، محمد (۱۴۰۰)، الگوی تعالی نفس، تهران: مرکز پژوهشهای علوم انسانی اسلامی صدرا.
- عاشوری، مهدی و عبدالحسین خسروپناه (۱۴۰۰)، انسان شناسی نو صدرایی و علوم انسانی، تهران: مرکز پژوهشهای علوم انسانی اسلامی صدرا.
- علم الهدی، جمیله (۱۳۸۸)، نظریه اسلامی تعلیم و تربیت، تهران: دانشگاه امام صادق.
- فیاضی، غلامرضا (۱۳۸۶)، درآمدی بر معرفت شناسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- فیاضی، غلامرضا (۱۳۹۴)، درسنامه علم النفس فلسفی، تهران: سمت
- معلمی، حسن (۱۳۹۶)، معرفت شناسی، قم: المصطفی.
- نبویان، سید محمد مهدی (۱۳۹۸). جستارهایی در فلسفه اسلامی جلد ۴، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- همازاده، مهدی (۱۳۹۷)، دوئالیسم سینوی - دکارتی و مونیسم صدرایی از منظر اشکالات فیزیکالیسم، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

- جمعی از محققین (۱۴۰۰)، مجموعه مطالعات نفس، ۹ جلد، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

سرفصل درس: تاریخ علم و دین							
عنوان درس به فارسی: تاریخ علم و دین	تعداد واحد: ۲	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: History of Science Religion	دروس پیش نیاز: ندارد	
	الزامی	تخصصی		تعداد واحد نظری: ۲			تعداد واحد عملی:
	اختیاری			تعداد واحد نظری: ۲			تعداد واحد عملی:
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد							
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲							

اهداف درس:

هدف این درس آشنایی دانشجویان با تاریخ تحولات رابطه میان نهاد علم و نهاد دین در فرهنگ‌های مختلف و همین‌طور سیر تاریخی دیدگاه‌ها درباره رابطه علم و دین است. کوشش می‌شود با اتکا به پژوهش‌های دقیق تاریخی، روایت معتبری از رابطه علم و دین در طول زمان و در جوامع مختلف عرضه شود. به‌ویژه در این باره بحث خواهد شد که آیا تصویر تقابلی از رابطه علم و دین از دوره انقلاب علمی و عصر روشنگری به این سو تصویری مطابق واقع است یا خیر.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تاریخ‌نگاری علم و دین، مفاهیم اساسی تاریخ‌نگاری (آناکرونیسم، برون‌گرایی/درون‌گرایی، روند انقلابی/تدریجی، ...)
دوم	تاریخ‌نگاری علم و دین، مفاهیم اساسی تاریخ‌نگاری (آناکرونیسم، برون‌گرایی/درون‌گرایی، روند انقلابی/تدریجی، ...)
سوم	تاریخ‌نگاری تقابلی. ریشه‌های نهادی ارائه تصویر تقابلی از رابطه علم و دین
چهارم	معیارهای تمایز علم و دین
پنجم	مرور تاریخی: دوران باستان، برداشت‌های یونانی-رومی از طبیعت و دین، صدر مسیحیت، سده‌های میانه، نگاه یهودیت به رابطه علم و دین
ششم	مروری تاریخی بر نگاه اسلام به علم
هفتم	رנסانس و انقلاب علمی، مقایسه اصلاح دینی و انقلاب علمی
هشتم	مورد گالیله، مورد پاسکال و نیوتن
نهم	دوران روشنگری، فعل الهی در جهان مکانیکی، الهیات طبیعی
دهم	عصر رمانتیسم، مورد داروین
یازدهم	مواجهه علم و دین در دوران مدرن
دوازدهم	مواجهه علم و دین در دوران مدرن
سیزدهم	علوم زیستی، ژنتیک، زیست‌فناوری و دین
چهاردهم	علوم زیستی، ژنتیک، زیست‌فناوری و دین
پانزدهم	تحقیقات تاریخ رابطه علم و دین در تمدن اسلامی و در ایران
شانزدهم	تاریخ رابطه علم و دین در تمدن اسلامی و در ایران

ارزشیابی:

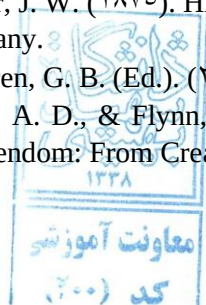
پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Bennett, G. (۲۰۱۵). Genetics, Society, and Spirituality. In Science, Religion and Society (pp. ۷۸۳-۷۹۹). Routledge.
- Brooke, J. H. (۱۹۹۱). Science and religion: Some historical perspectives. Cambridge University Press. chap. III
- Brooke, J. H. (۲۰۱۲). Science and Theology in the Enlightenment. In Religion and Science (pp. ۲۹-۵۰). Routledge.
- Eisen, A., & Laderman, G. (۲۰۱۵). Greco-Roman Conceptions of the Natural World, Religion, and Leadership in the Later Roman Empire Walter Roberts. In Science, Religion and Society (pp. ۲۶۴-۲۷۰). Routledge.
- Hameed, S. (۲۰۱۰). Evolution and creationism in the Islamic world. Science and religion, ۱۳۳-۱۵۲.
- Harrison, P. (۲۰۰۶). "Science" and "religion": Constructing the boundaries. The Journal of Religion, ۸۶(۱), ۸۱-۱۰۶.
- Huff, T. E. (۲۰۱۵). Islam and science. In Science, Religion and Society (pp. ۴۶-۵۵). Routledge.
- Iqbal, M. (۲۰۱۵). Islam and modern science. In Science, Religion and Society (pp. ۲۲۳-۲۲۹). Routledge.
- Kragh, H. (۱۹۸۷). An introduction to the historiography of science. Cambridge University Press.
- Küçük, B. H. (۲۰۱۰). Islam, Christianity and the Conflict Thesis. Science and Religion: New Historical Perspectives, ۱۱۱-۳۰.
- McLean, M. R. (۲۰۱۵). Religion, Ethics, and the Human Genome Project. In Science, Religion and Society (pp. ۸۰۷-۸۱۴). Routledge
- Meyer, S. C. (۲۰۰۳). The demarcation of science and religion. In The History of Science and Religion in the Western Tradition (pp. ۴۳-۵۱). Routledge.
- Nasr, S. H. (۲۰۱۰). Islam and the problem of modern science. Islam & Science, ۸(۱), ۶۳-۷۵.
- Osler, M. J. (۲۰۱۰). Religion and the changing historiography of the Scientific Revolution. Science and religion, ۷۱-۸۶.
- Samuelson, N. M. (۲۰۱۵). Integrating Science and Religion—A Jewish Perspective. In Science, Religion and Society (pp. ۳۸-۴۵). Routledge.
- Shapin, S. (۲۰۱۸). The scientific revolution. University of Chicago Press
- Wilson, D. B. (۲۰۰۳). The historiography of science and religion. In The History of Science and Religion in the Western Tradition (pp. ۲۷-۳۶). Routledge.

منابع کمکی

- Dixon, Thomas, Geoffrey Cantor, and Stephen Pumfrey (eds.), ۲۰۱۰, Science and Religion: New Historical Perspectives, Cambridge: Cambridge University Press.
- Draper, J. W. (۱۸۷۵). History of the Conflict between Religion and Science. Henry S. King & Company.
- Ferngren, G. B. (Ed.). (۲۰۱۷). Science and religion: a historical introduction. JHU Press.
- White, A. D., & Flynn, T. (۲۰۱۷/۱۸۹۶). A History of the Warfare of Science with Theology in Christendom: From Creation to the Victory of Scientific and Literary Methods. Routledge.

سرفصل درس: علم و دین پیشرفته						
عنوان درس به فارسی: علم و دین پیشرفته	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Special Topics in Science and Religion	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

انواع مختلف طبیعت گرایی و نسبت میان آن‌ها از جمله مباحث بنیادینی هستند که نسبت علم و دین با توجه به آن‌ها به درستی فهمیده می‌شود. با ارائه این دوره، دانشجو فهم دقیقی از تعاریف این مفاهیم و نسبت میان آن‌ها به دست می‌آورد. نیمه دوم این دوره به بحث فعل الهی و قوانین طبیعت اختصاص دارد که در دهه‌های اخیر به یکی از درون‌مایه‌های اصلی مباحث علم و دین تبدیل شده است. دانشجو با گذراندن این درس قادر خواهد بود نظریه‌های مختلف درباره فعل الهی را که متأثر از یافته‌های علم جدید هستند به درستی از هم تمیز داده نقاط قوت و ضعف آن‌ها را تشخیص دهد. درس مذکور با تکیه بر اطلاعات داده شده در درس‌های فلسفه علم، فلسفه دین و درامدی بر علم و دین پیش‌زمینه ورود به مباحث مربوط به نسبت علوم خاص و دین را فراهم می‌آورد.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	طبیعت گرایی هستی‌شناختی
دوم	طبیعت گرایی روش‌شناختی
سوم	طبیعت گرایی هستی‌شناختی و روش‌شناختی (استقلال)
چهارم	طبیعت گرایی هستی‌شناختی و روش‌شناختی (استلزام)
پنجم	طبیعت گرایی و دین (تعارض)
ششم	طبیعت گرایی و دین (سازگاری)
هفتم	طبیعت گرایی و علم (سازگاری و حمایت)
هشتم	طبیعت گرایی و علم (استقلال و تعارض)
نهم	نظریه‌های فلسفی درباره قوانین طبیعت
دهم	فعل الهی و جهان طبیعی
یازدهم	فعل الهی غیرمداخله گرایانه (ناموجیت)

دوازدهم	فعل الهی غیرمداخله گرایانه (نوخاستگی)
سیزدهم	نقدهای وارد بر نظریه های فعل الهی غیرمداخله گرایانه
چهاردهم	طبیعت گرایی توحیدی (الهیات سینوی / توماسی)
پانزدهم	طبیعت گرایی توحیدی (پانانتیسم و پنوماتولوژی)
شانزدهم	نقدهای وارد بر طبیعت گرایی توحیدی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Halvorson, H. (۲۰۱۶). Why methodological naturalism?. The Blackwell companion to naturalism, ۱۳۴-۱۴۹.
- Koperski, J. (۲۰۲۰). Divine Action, Determinism and the Laws of Nature. Taylor & Francis.
- Koperski, J. (۲۰۱۵). The physics of theism: God, physics, and the philosophy of science. John Wiley & Sons.
- Plantinga, A. (۲۰۱۱). Where the conflict really lies: Science, religion, and naturalism. OUP USA.
- Ritchie, S. L. (۲۰۱۹). Divine action and the human mind. Cambridge University Press.

منابع کمکی:

- Oppy, G. (۲۰۱۸). Naturalism and religion: a contemporary philosophical investigation. Routledge.
- Zargar, Z., Azadegan, E., & Nabavi, L. (۲۰۲۰). Should Methodological Naturalists Commit to Metaphysical Naturalism?. Journal for General Philosophy of Science, ۵۱(۱), ۱۸۵-۱۹۳.

سرفصل درس: معرفت‌شناسی و متافیزیک ۲						
عنوان درس به فارسی: معرفت‌شناسی و متافیزیک ۲	تعداد واحد: ۲	پایه	نوع واحد		تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Metaphysics and epistemology ۲
	الزامی	تخصصی	تعداد واحد نظری:			
			تعداد واحد عملی:			
	اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲				
		تعداد واحد عملی:				
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

درس متافیزیک و معرفت‌شناسی ۲ دنباله درس متافیزیک و معرفت‌شناسی ۱ بوده و همان اهداف را دنبال می‌کند. لازم به ذکر است که یکی از تفاوت‌های این دو درس آن است که دانشجویان پس از آشنایی مقدماتی با مباحث اساسی در درس متافیزیک و معرفت‌شناسی ۱، آمادگی یافته‌اند که در درس متافیزیک و معرفت‌شناسی ۲ همزمان با آموختن سایر مباحث اساسی متافیزیکی و معرفت‌شناختی، ارتباط برخی از آن نظریه‌ها و روش‌ها را با پرسش‌هایی که در زمینه‌های فلسفه اخلاق و فلسفه ذهن درباره رابطه علم و دین مطرح می‌شوند بهتر درک کنند و بتوانند برای پاسخ به آن پرسش‌ها از آموخته‌های خود در درس متافیزیک و معرفت‌شناسی ۲ یاری بگیرند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	مساله کلی‌ها در متافیزیک: رئالیسم
دوم	مساله کلی‌ها در متافیزیک: نامینالیسم
سوم	متافیزیک زمان
چهارم	نظریه‌های هویت فردی
پنجم	دترمینیسم و علت فردی
ششم	متافیزیک گزاره‌ها
هفتم	پارشناسی: متافیزیک جزء و کل
هشتم	ماهیت واقعیت: رئالیسم و آنتی‌رئالیسم
نهم	بافتارگرایی معرفتی
دهم	مساله شکاکیت معرفتی
یازدهم	پاسخ‌های فلسفی به مشکل شکاکیت
دوازدهم	معرفت‌پسینی: معرفت و ادراک حسی
سیزدهم	معرفت‌پسینی: مساله نفوذپذیری شناختی
چهاردهم	رؤیای‌شناسی معرفتی: چالش علم تجربی
پانزدهم	معرفت‌شناسی اجتماعی: گواهی، اختلاف نظر معرفتی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Barnes E, ۲۰۱۷. Current Controversies in Metaphysics, Routledge.
- Feldman R, ۲۰۰۳. Epistemology, Pearson Inc.
- Goldman A, & McGrath M, ۲۰۱۵. Epistemology: A Contemporary Introduction, Oxford University Press.
- Marmodoro A, & Mayr E, ۲۰۱۹. Metaphysics, Oxford University Press.
- Markosian N, ۲۰۱۰. An Introduction to Metaphysics, Cambridge University Press.
- Neta R, ۲۰۱۴. Current Controversies in Epistemology, Routledge.
- Sosa E, & et al. ۲۰۱۳. Contemporary Debates in Epistemology, Blackwell.

سرفصل درس: رابطه علم و دین از منظر قرآن کریم						
عنوان درس به فارسی: رابطه علم و دین از منظر قرآن کریم	تعداد واحد: ۲	پایه			نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲
	الزامی	اختیاری	تخصصی			
				تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:	
	تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:				
			آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد			
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
عنوان درس به انگلیسی: The relationship between science and religion from the perspective of the Holy Quran						
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲						

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با نگاه قرآن کریم درباره ماهیت علم و ماهیت دین و امکان صورتبندی‌های مختلف از هریک، آشنایی دانشجویان با نگاه توحیدی قرآن کریم درباره حیات عقلی انسان و رشد و تکامل او، کمک به دانشجویان جهت صورتبندی انواع مناسبات میان علم و دین.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تبیین مسئله علم و دین از منظر توحیدی قرآن کریم
دوم	مفهوم شناسی علم و عقل و فکر و وطن و... در قرآن کریم
سوم	مفهوم شناسی علم و عقل و فکر و وطن و... در قرآن کریم
چهارم	مفهوم شناسی علم و عقل و فکر و وطن و... در قرآن کریم
پنجم	مفهوم شناسی دین و ایمان و عبودیت و تقوی و.. در قرآن کریم
ششم	مفهوم شناسی دین و ایمان و عبودیت و تقوی و.. در قرآن کریم
هفتم	فعل الهی در حوزه معرفت (رویت، اسماع، دعوت...) (انفال ۴۳ و ۴۸ و ۵۵ و...)
هشتم	فعل الهی در حوزه معرفت (رویت، اسماع، دعوت...) (انفال ۴۳ و ۴۸ و ۵۵ و...)
نهم	مفهوم شناسی رخ دادهای بشری در حوزه معرفت (خطا و غفلت و نسیان و اعراض و اجابت و...)
دهم	مفهوم شناسی رخ دادهای بشری در حوزه معرفت (خطا و غفلت و نسیان و اعراض و اجابت و...)
یازدهم	سازگاری و ناسازگاری فعل الهی و آزادی انسانی (آیات ۲۰-۲۴ انفال و...)
دوازدهم	نقش شیطان و ملک و.. روابط علی در پیدایش و رشد علم و دین
سیزدهم	نقش شیطان و ملک و.. روابط علی در پیدایش و رشد علم و دین
چهاردهم	صورتبندی انواع مناسبات علم و دین
پانزدهم	صورتبندی انواع مناسبات علم و دین
شانزدهم	ظهور تبندی انواع مناسبات علم و دین

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- آملی، جوادی (۱۳۹۹). تفسیر تسنیم، تهران: انتشارات اسراء.
- صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم (۱۳۶۳). اسرار الایات، ترجمه و تعلیق محمد خواجه‌ای، تهران: انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران.
- طباطبایی، سید محمد حسین (۱۳۹۲). تفسیر المیزان، ترجمه فاطمه مشایخ، تهران: انتشارات اسلام.
- مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۹۵). رابطه علم و دین، تهران: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۹۸). قرآن شناسی، ج ۱، قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۹۴). قرآن شناسی، ج ۲، قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- دانشجویان برای دستیابی به اغلب منابع تفسیری می توانند از نرم افزار جامع التفاسیر نور استفاده کنند.

سرفصل درس: فلسفه علم از منظر فیلسوفان قاره‌ای						
عنوان درس به فارسی: فلسفه علم از منظر فیلسوفان قاره‌ای	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
عنوان درس به انگلیسی: Continental philosophy of science						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

آشنایی با آراء فلسفی متفکران موسوم به قاره‌ای درباره علم.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کلیات: سرشت فلسفه قاره‌ای و بررسی نظرات متفاوت درباره ملاک تمایز آن با فلسفه آنگلوساکسون و تعیین دامنه آن
دوم	طرح مسئله: خوانش قاره‌ای از فلسفه علم کانتی
سوم	آموزه دانش (Wissenschaftslehre) در سنت ایده آلیستی فیخته
چهارم	علم (wissenschaft) و شرایط تحقق آن در سنت پدیدارشناسی هگلی
پنجم	علم و مسئله تاریخ در سنت پدیدارشناسی هگلی
ششم	علم و ایدئولوژی: از مارکس تا مکتب فرانکفورت
هفتم	بحران علوم اروپایی به روایت هوسرل
هشتم	علم انسانی و طبیعی: نوکانتی‌ها
نهم	علم و روانشناسی گری: نوکانتی‌ها
دهم	علم و خیال و اسطوره: نوکانتی‌ها
یازدهم	علم و قدرت: از نیچه تا فوکو
دوازدهم	علم و طبیعت گرایی: هایدگر
سیزدهم	علم و فناوری: هایدگر
چهاردهم	علم و مسئله تفاوت: دریدا، دلوز، ایری گاری
پانزدهم	علم و ارتباط: هابرماس
شانزدهم	فلسفه نهاد علم: فیلسوفان دانشگاه

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Foucault, ۱۹۷۲, the Archaeology of Knowledge, trans. A.M.Sheridan Smith, New Yourk.
- Habermas, ۱۹۸۷, the philosophical discourse of modernity, trans. Lawrence
- Hegel, ۱۹۸۰, Phänomenologie des Geistes, Suhrkamp, Berlin.
- Kassirer, ۱۹۰۶, Das Erkenntnissproblem in der Philosophie und Wisseenschaft der neuren Zeit, Berlin.
- Whitehead, ۱۹۲۵, Science and the modern world, New York

- فیخته، ۱۳۹۶، آموزه دانش فراگیر، ترجمه سیدمسعود حسینی، نشر حکمت
- کانت، هیدگر و...، ۱۳۹۶، ایده دانشگاه، میثم سفیدخوش، حکمت
- کانت، ۱۳۸۲، سنجش خرد ناب، میرشمس الدین ادیب سلطانی

منابع کمکی:

- گاتینگ، گری ۱۳۹۰، فلسفه‌های قاره‌ای علم، پریسا صادقیه، کتاب فردا
- Gurwitsch, A. ۱۹۷۴, Phenomenology and the theory of Science, Evanston
- Heelan, P. ۱۹۸۹, Husserls Philosophy of Science, in J.N, Mohanti
- Rouse, Joseph, ۱۹۸۷, Knowledge and Power: toward a political Philosophy of Science, Ithaca

سرفصل درس: علم و دین از منظر اندیشمندان مسلمان						
عنوان درس به فارسی: علم و دین از منظر اندیشمندان مسلمان	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعدا واحد عملی:	
	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
عنوان درس به انگلیسی: Science and religion from the perspective of Islamic thinkers						
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲						

اهداف درس:

تبیین و بررسی مسئله فعل خداوند در طبیعت از منظر حکمت اسلامی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	چالش علم و دین از منظر مباحث فلسفه علم در دیدگاه متفکرین مسلمان
دوم	چالش علم و دین از منظر مباحث فلسفه علم در دیدگاه متفکرین مسلمان
سوم	چالش علم و دین از منظر مباحث فلسفه زبان در دیدگاه اندیشمندان مسلمان
چهارم	چالش علم و دین از منظر مباحث فلسفه زبان در دیدگاه اندیشمندان مسلمان
پنجم	چالش علم و دین به منزله چالش فلسفی دو کلان دیدگاه الحادی و خداپاورانه
ششم	چالش علم و دین به منزله چالش فلسفی دو کلان دیدگاه الحادی و خداپاورانه
هفتم	بازخوانی چالش علم و دین در مباحث مربوط به علم فیزیک در دیدگاه خداپاوران و ظرفیت های اندیشه اسلامی
هشتم	بازخوانی چالش علم و دین در مباحث مربوط به علم فیزیک در دیدگاه خداپاوران و ظرفیت های اندیشه اسلامی
نهم	بازخوانی چالش علم و دین در مباحث مربوط به زیست شناسی در دیدگاه خداپاوران و ظرفیت های اندیشه اسلامی
دهم	بازخوانی چالش علم و دین در مباحث مربوط به زیست شناسی در دیدگاه خداپاوران و ظرفیت های اندیشه اسلامی
یازدهم	بازخوانی چالش علم و دین در مباحث مربوط به زیست شناسی در دیدگاه خداپاوران و ظرفیت های اندیشه اسلامی
دوازدهم	بازخوانی چالش علم و دین در مباحث مربوط به علوم شناختی در دیدگاه خداپاوران و ظرفیت های اندیشه اسلامی
سیزدهم	بازخوانی چالش علم و دین در مباحث مربوط به علوم شناختی در دیدگاه خداپاوران و ظرفیت های اندیشه اسلامی
چهاردهم	جهان شناسی در قرآن از منظر متفکران مسلمان
پانزدهم	جهان شناسی در قرآن از منظر متفکران مسلمان
شانزدهم	رابطه معرفت (علم) و دین در قرآن از منظر اندیشمندان مسلمان

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- شیرزاد، امیر (۱۳۹۱). حکمت الهی و آفرینش هدفدار، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- طباطبائی، سید محمد حسین. ۱۳۸۷. مجموعه رسائل. قم: بوستان کتاب قم.
- طباطبائی، سید محمد حسین. ۱۴۳۲. نه‌ایه الحکمه. قم: مؤسسه النشر الاسلامی.
- فطوری، پیروز. ۱۳۸۴. "برخی ویژگی‌های جهان طبیعت در مباحث علم و الهیات." ذهن ۳-۲۷.
- قوام صفری، مهدی ۱۳۸۵. "دین و علم: اعلام و کشف تسخیر الهی"، ذهن، بهار

سرفصل درس: نظریه نسبیت و الهیات						
عنوان درس به فارسی: نظریه نسبیت و الهیات	تعداد واحد: ۲	پایه			نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲
	الزامی	اختیاری	تخصصی	عنوان درس به انگلیسی: Relativity and theology		
					تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						

اهداف درس:

آشنایی با نظریه نسبیت و مسائل الهیاتی مرتبط با آن که شامل معرفی مقدماتی موجیبت و نسبت آن نسبیت، فعل ویژه الهی و نسبت آن با نسبیت، اراده آزاد و نسبت آن با مفهوم زمان در نسبیت، و تکنیکی و ابتدای جهان و نسبت آن با علت (الهی) جهان، نظریه نسبیت و مسئله تنظیم ظریف و چند جهانی، نسبیت و الهیات است.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بیان اصول نسبیت خاص و صورت بندی چهاربعدی
دوم	نمایش نمودارهای فضا-زمانی و تبدیلات لورنتس
سوم	معرفی مفهوم خمینه چهار بعدی هموار و بردارها و تانسورها در خمینه و مفهوم متریک (ریمانی و لورنتسی)
چهارم	مسئله کوشی و معرفی ساختار علی
پنجم	تعریف مشتق همورداء، مفهوم ژئودزیک و انتقال موازی
ششم	تانسور انحنا، تانسور ریچی و اسکالر ریچی
هفتم	نحنا و معادله انحراف از ژئودزیک، تقارنهای متریک و میدان برداری کیلینگ
هشتم	گرانش و معادلات اینشتین ۱
نهم	گرانش و معادلات اینشتین ۲
دهم	متریک و جواب شواتزشیلد ۱
یازدهم	متریک و جواب شواتزشیلد ۲
دوازدهم	مقدماتی در موجیبت
سیزدهم	مباحثی مقدماتی درباره فعل الهی ویژه و نسبیت
چهاردهم	اراده آزاد و مسئله زمان در نظریه نسبیت
پانزدهم	مقدماتی درباره تکنیکی و ابتدای جهان
شانزدهم	مباحثی مقدماتی نظریه نسبیت و مسئله تنظیم ظریف

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۴۰ درصد	۲۵ درصد	۱۵ درصد

منابع اصلی:

- Copan, P. and Craig, W. L. (۲۰۱۸). The Kalām Cosmological Argument: Scientific Evidence for the Beginning of the Universe, Bloomsbury Academic, New York
- Carroll, S. (۲۰۱۴). Spacetime and Geometry: An Introduction to General relativity, Preason Education Limited
- Holder, R. D. (۲۰۰۴). God, the Multiverse, and Everything: Modern Cosmology and the Argument from Design, Routledge, London
- Koperski, J. (۲۰۱۵). The Physics of Theism God, Physics, and the Philosophy of Science, Wiley & Sons, Ltd.
- Ryder, R. (۲۰۰۹). Introduction to General Relativity, Cambridge University Press
- Straumann, N. (۲۰۱۳). General Relativity. Springer, New York
- Wald, R.M. (۱۹۸۴). General Relativity. University of Chicago Press, Chicago

منابع کمکی :

- باربور، ایان جی (۱۳۹۷). دین و علم. ترجمهٔ پیروز فطوریچی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- Manson, N. A. (۲۰۰۳). GOD AND DESIGN: The teleological argument and modern, Routledge, London

سرفصل درس: نظریه کوانتوم و الهیات						
عنوان درس به فارسی: نظریه کوانتوم و الهیات	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Quantum Theory and Theology
	الزامی	تخصصی				
	اختیاری					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

نظریه کوانتوم تصویری ویژه از جهان به دست می‌دهد که با تصویر برآمده از فیزیک کلاسیک بسیار تفاوت دارد. نقض موجیت و به چالش کشیده شدن مفهومی از علیت که موجیت را نتیجه می‌دهد از جمله این تفاوت‌هاست. از سوی دیگر، علیت و موجیت مفاهیمی اساسی در الهیات، خصوصاً در رابطه با فعل و مشیت الهی، هستند. در این درس سعی می‌شود دانشجویان با نسبت میان متافیزیک پیشنهادی نظریه کوانتوم با متافیزیک برآمده از تراث الهیاتی آشنا شوند. با توجه به این که ورود به این مباحث به مقدماتی در ریاضیات و فیزیکی نیاز دارد، در ابتدای این دوره پیش‌زمینه‌ای در این باره فراهم می‌شود.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	علیت و موجیت و نوخاستگی
دوم	مقدمات ریاضی ۱
سوم	مقدمات ریاضی ۲
چهارم	مروری بر مکانیک کلاسیک
پنجم	اصول موضوع مکانیک کوانتومی ۱
ششم	اصول موضوع مکانیک کوانتومی ۲
هفتم	گذار از مکانیک کوانتومی به مکانیک کلاسیک
هشتم	سیستم‌های بس‌ذره‌ای
نهم	تکانه زاویه‌ای
دهم	احتمال، موجیت و علیت
یازدهم	جدایی ناپذیری و کل‌گرایی
دوازدهم	علت طبیعی و الهی در الهیات سینی / توماسی
سیزدهم	علت طبیعی و الهی در الهیات صدرایی / نوصدرایی
چهاردهم	فعل الهی و مکانیک کلاسیک
پانزدهم	فعل الهی و مکانیک کوانتومی با تعبیر ارتودکس
شانزدهم	فعل الهی و مکانیک کوانتومی با تعبیر بوهمی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- شانکار، رامامورتی. (۱۳۹۶) اصول مکانیک کوانتومی، ترجمه حسین صالحی، تهران: دانش نگار
- Golshani, M. (۲۰۱۲). CAUSALITY, AND ISLAMIC THOUGHT. The Routledge Companion to Religion and Science, ۱۷۹-۱۹۰
- Koperski, Jeffrey. ۲۰۲۰. Divine Action, Determinism and the Laws of Nature. Taylor & Francis,
- Shults, F. LeRon, Nancey C. Murphy, and Robert John Russell, eds. ۲۰۰۹. Philosophy, science and divine action. Brill,
- Redhead, M., (۱۹۸۷). Incompleteness, nonlocality, and realism: a prolegomenon to the philosophy of quantum mechanics. United Kingdom: Clarendon Press.

منابع کمکی:

- Barrett, Jeffrey A. ۲۰۲۰. The Conceptual Foundations of Quantum Mechanics. Oxford University Press, USA,
- Koperski, Jeffrey. ۲۰۱۵. The physics of theism: God, physics, and the philosophy of science. John Wiley & Sons,
- Saunders, Nicholas. ۲۰۰۲. Divine action and modern science. Cambridge University Press,
- Silva, Ignacio. ۲۰۲۲. Providence and Science in a World of Contingency: Thomas Aquinas' Metaphysics of Divine Action. Routledge,
- راسل، رابرت ج، اشتوگر، ویلیام و آیالا، فرانسیسکو (۱۳۸۴). فیزیک، فلسفه و الهیات. ترجمه همایون همتی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- تد پیترز و همکاران (۱۳۸۸)، علم و الاهیات. ترجمه ابوالفضل حقیری. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

سرفصل درس: فرایندهای آشوبی و تصادفی، ترمودینامیک و الهیات					
عنوان درس به فارسی: فرایندهای آشوبی و تصادفی، ترمودینامیک و الهیات	تعداد واحد: ۳	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:
					تعداد واحد عملی:
	تعداد ساعت: ۴۸		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:
					تعداد واحد عملی:
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۳
					تعداد واحد عملی:
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲					

اهداف درس:

آموزش اصول و روش های تحلیل فرایندهای آشوبی و تصادفی و ترمودینامیکی و مطالعه تاثیر آنها بر مفروضات الهیاتی

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	طبقه بندی فرایندها از نقطه نظر ویژگی های شرایط اولیه، دینامیک و پیش بینی پذیری
دوم	نظریه احتمال، تابع توزیع و تبدیل آنها (Probability Distribution and transformations)
سوم	همبستگی و تابع مشخصه (Correlation and characteristic function)
چهارم	معادلات تحول سیستم های غیرخطی (تحلیل تعینی و تصادفی)، رژیم تعینی- آشوبی (نگاشت لجستیک، تحول جمعیت) (Deterministic-chaotic regime)
پنجم	تحلیل نقاط ثابت و پایداری، تحلیل فضای فاز، خودمتشابهی و خواص جهانشمولی آشوب (Fixed and stable points, self-similarity and Universality)
ششم	سیکل حدی و دوشاخگی (تعیین رژیم آشوبی)، حالت شبه تناوبی (Bifurcations and Quasi-periodic state)
هفتم	نوبگی (Intermittency) و بحران (Crises)، نمای لیاپانوف (تحلیل مبتنی بر معادله دینامیکی و استخراج از سری های زمانی) (Lyapunov exponent)
هشتم	روشهای نوین در تشخیص آشوب و نوفه (Distinguishing between Chaos and Noise)، سالیئونها و فراکتالها (Solitons and Fractals)
نهم	حرکت براونی و معادله لانژون (تحلیل تصادفی)، معادله مادر برای تحول تابع توزیع
دهم	معادله فوکر-پلانک و معادله لانژون (معادلات چند متغیره، شکل هموردای معادله فوکر پلانک)، فرایندهای مارکوف
یازدهم	علیت، موجیت و فرایندهای آشوبناک و تصادفی
دوازدهم	اراده آزاد، موجیت و فرایندهای آشوبناک و تصادفی ۱
سیزدهم	اراده آزاد، موجیت و فرایندهای آشوبناک و تصادفی ۲
چهاردهم	عمل الهی ویژه، موجیت، پدیده های برآمده و فرایندهای آشوبناک و تصادفی ۱

پانزدهم	فعل الهی ویژه، موجبیت، پدیده‌های برآمده و فرایندهای آشوبناک و تصادفی ۲
شانزدهم	مقدمات، مفهوم گرما و انرژی گرمایی، دما و تعادل گرمای
هفدهم	میکرو حالات و ماکرو حالات، تعریف آماری دما، هنگردها و توزیع بولتسمان
هجدهم	انرژی، قانون اول و ظرفیت گرمایی، فرایندهای بازگشت پذیر، هم دما و بی دررو
نوزدهم	قانون دوم، ماشین کارنو و قضیه کارنو، هم ارزی عبارات کلین و کلازیوس از قانون دوم و قضیه کلازیوس
بیستم	تعریف آنتروپی و فرایندهای بازگشت ناپذیر و انبساط ژول
بیست و یکم	تعریف آماری آنتروپی، آنتروپی و احتمال، قضیه همپاری انرژی و حرکت براونی، تابع افراز و محاسبات آن
بیست و دوم	آنتروپی و مسئله تنظیم ظریف
بیست و سوم	آنتروپی، پیکان زمان و الهیات
بیست و چهارم	مفهوم زمان، ترمودینامیک و الهیات

ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون‌های نهایی		پروژه
		نوشتاری	عملکردی	
۲۰ درصد	۳۰ درصد	۳۰ درصد		۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Adler. R. J. (۲۰۱۰). "The Geometry of Random Field", New York : Wiley.
- Emanuele Ciancio. Time Flow in the Natural World: A Theological Perspective, Theology and Science Volume ۱۸, ۲۰۲۰ - Issue ۳.
- Hilborn, Robert C. ۲۰۰۰. Chaos and nonlinear dynamics: an introduction for scientists and engineers. Oxford University Press on Demand.
- Hoefer, C. (۲۰۱۶). Causal Determinism, <https://plato.stanford.edu/entries/determinism-causal>
- Holder , R. D. (۲۰۰۴). God, the Multiverse, and Everything: Modern Cosmology and the Argument from Design, Routledge, London
- Koperski, J. (۲۰۱۵). The Physics of Theism God, Physics, and the Philosophy of Science, Wiley & Sons, Ltd.
- Risken, H. (۱۹۸۹). The Fokker-Planck equation : Methods of Solution and Applications, Berlin: Springer-Verlag.
- Robert John Russell, Nancey Murphy, and Arthur R. Peacocke (eds.). (۲۰۰۰). Chaos and Complexity Scientific Perspectives on Divine Action, Vatican Observatory Foundation.
- Stephen J. (۲۰۱۰). Blundell and Katherine M. Blundell. Concepts in Thermal Physics, Oxford, Oxford University Press,
- Strogatz, Steven H. ۲۰۱۸. Nonlinear dynamics and chaos with student solutions manual: With applications to physics, biology, chemistry, and engineering. CRC press,
- طباطبائی، سید محمد حسین (۱۳۹۶). اصول فلسفه و روش رئالیسم، صدرا، تهران، پنج جلد.
- مطهری، مرتضی (۱۳۷۵). حرکت و زمان در فلسفه اسلامی: درسهای اسفار، تهران: حکمت، شش جلد.

منابع کمکی:

- Pruss, A. R. (۲۰۰۶). The Principle of Sufficient Reason: A Reassessment, Cambridge: Cambridge University Press.

- باربور، ايان جی (۱۳۹۷). دین و علم. ترجمهٔ پیروز فطوریچی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

سرفصل درس: آثار کوانتومی در گرانش و الهیات							
عنوان درس به فارسی: آثار کوانتومی در گرانش و الهیات	تعداد واحد: ۳	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:		
					تعداد واحد عملی:		
	تعداد ساعت: ۴۸		تخصصی	الزامی	اختیاری	تعداد واحد نظری:	
						تعداد واحد عملی:	
				تعداد واحد نظری: ۳			
				تعداد واحد عملی:			
		آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
عنوان درس به انگلیسی: Quantum Effects in Gravity and Theology							
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲							

اهداف درس:

آشنایی با برخی موضوعات پایه ای و مقدماتی نظریه میدان کوانتومی و کیهان شناسی کوانتومی و کاربرد آنها در مباحث الهیاتی از جمله مسئله خلق از عدم و خلا کوانتومی. در اینجا کوشش می شود نحوه پیدایش عالم بر اساس قوانین فیزیکی و رابطه آن با مفهوم عدم (فلسفی) و خلا کوانتومی و همچنین بحث علیت در فیزیک و متافیزیک مورد بحث قرار گیرد تا برخی مسائل اساسی در زمینه خلق و پیدایش عالم تا حد ممکن توضیح داده شود.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	نظریه میدان کلاسیک و قضیه نودر (Noether's theorem)
دوم	تبدیلات تقارنی و یگنر، فضای مینکوفسکی
سوم	مقدماتی از میدان های کوانتومی: میدان کوانتومی و حالت خلأ، انرژی خلأ و افت و خیزهای خلأ کوانتومی،
چهارم	کوانتیزه کردن نوسانگرها، عناصر ماتریسی و توابع گرین، نوسانگر هارمونیک و میدان های کوانتومی، کوانتیزه کردن در فضا-زمان تخت،
پنجم	جلسه پنجم: انرژی خلأ و افت و خیزهای خلأ تابعی کنش، میدان اسکالر و جفت شدن به گرانش، ناوردایی پیمانه ای و جفت شدن به میدان الکترومغناطیسی و کنش برای گرانش و میدان های پیمانه ای
ششم	میدان های کوانتومی در جهان منبسط شونده ۱
هفتم	میدان های کوانتومی در جهان منبسط شونده ۲
هشتم	میدان های کوانتومی در جهان دوسیر (de Sitter universe)
نهم	اثر آنرو (Unruh effect)
دهم	صورت بندی تجزیه ۱+۳ نسبیت عام و معادله ویلر دویت ۱
یازدهم	صورت بندی تجزیه ۱+۳ نسبیت عام و معادله ویلر دویت ۲
دوازدهم	اثر هاوکینگ، ترمودینامیک و سیاهچاله ها
سیزدهم	اثر کاسیمیر (Casimir effect) و رینر مالیزاسیون
چهاردهم	صورت بندی انتگرال مسیر و پلاریزاسیون خلأ ۱

پانزدهم	صورت بندی انتگرال مسیر و پلاریزاسیون خلأ ۲
شانزدهم	کنش موثر (Effective action)
هفدهم	مفهوم عدم و خلأ ۱
هجدهم	مفهوم عدم و خلأ ۲
نوزدهم	علیت در فلسفه، نسبیت و نظریه کوانتوم ۱
بیستم	علیت در فلسفه، نسبیت و نظریه کوانتوم ۲
بیست و یکم	خلق جهان از افت و خیزهای کوانتومی ۱
بیست و دوم	خلق جهان از افت و خیزهای کوانتومی ۲
بیست و سوم	زمان، کیهان شناسی کوانتومی و حدوث جهان ۱
بیست و چهارم	زمان، کیهان شناسی کوانتومی و حدوث جهان ۲

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۵ درصد		۶۰ درصد	-	۱۵ درصد

منابع اصلی:

- Isham, C. (۱۹۹۳). "Quantum Theories of the Creation of the Universe," in Quantum Cosmology and the Laws of Nature, Robert Russell, et al. (eds.), Vatican City State: Vatican Observatory, pp. ۴۹-۸۹.
- Islam, J. N. (۲۰۰۴). An Introduction to Mathematical Cosmology, Cambridge: Cambridge University Press.
- Koperski, J. (۲۰۱۵). The Physics of Theism God, Physics, and the Philosophy of Science, Wiley & Sons, Ltd.
- Mukhanov, V. and Winitzki, S. (۲۰۰۷), Introduction to Quantum Effects in Gravity, Cambridge: Cambridge University Press.
- Schwartz, M. (۲۰۱۴). Quantum Field Theory and the Standard Model, Cambridge: Cambridge University Press.
- سید محمد حسین طباطبائی، اصول فلسفه و روش رئالیسم، صدرا، تهران، ۱۳۹۶، پنج جلد

منابع کمکی:

- Craig, W., and Smith, Q. (۱۹۹۵). Theism, Atheism, and Big Bang Cosmology, New York: Oxford University Press.
- Craig, W. (۱۹۹۷). Hartle-Hawking Cosmology and Atheism, Analysis, ۵۷: ۲۹۱-۲۹۵.
- Frisch, M. (۲۰۲۰). Causation in Physics, <https://plato.stanford.edu/entries/causation-physics>.
- Halvorson, H., and Kragh, H. (۲۰۱۷) Cosmology and Theology, <https://plato.stanford.edu/entries/cosmology-theology>
- Hoefer, C. (۲۰۱۶). Causal Determinism, <https://plato.stanford.edu/entries/determinism-causal>.
- Pruss, A. R. (۲۰۰۶). The Principle of Sufficient Reason: A Reassessment, Cambridge: Cambridge University Press

سرفصل درس: کیهانشناسی و الهیات						
عنوان درس به فارسی: کیهانشناسی و الهیات	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Cosmology and Theology						
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲						

اهداف درس:

آشنایی با کیهانشناسی مدرن و برخی مبانی، مسائل فلسفی آن و نیز تبعات الهیاتی آن همچون مهبانگ و مسئله ضرورت/شانس وجود جهان، آغاز جهان و استدلال برای وجود خدا، اصل آنروپیک، برهان خدا باوران بر اساس تنظیم ظریف کیهانی، چندجهانی و تبیین خدا باوران برای تنظیم ظریف کیهانی، سرانجام کیهان و هدفمندی جهان، ...

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	کیهانشناسی چیست؟ الهیات چیست؟ (مروری بر مسائل الهیاتی کیهانشناسی مدرن)
دوم	مقدمه‌ای بر نسبیت عام
سوم	جهان در حال انبساط
چهارم	جهان اولیه
پنجم	مدل استاندارد کیهانشناسی (ΛCDM)
ششم	آینده جهان
هفتم	مشاهده، تبیین و مدل در کیهانشناسی مدرن
هشتم	تکینگی، علیت و موجبیت
نهم	مهبانگ و ضرورت/شانس پیدایش جهان
دهم	مهبانگ و استدلال برای وجود خدا (برهان کلام کریگ)
یازدهم	استدلال علیه وجود خدا بر اساس حالت جهان بدون مرز هارتل-هاو کینگ
دوازدهم	استدلال علیه وجود خدا بر اساس خلاء کوانتومی (خلق از هیچ چیز: لارنس کراس)
سیزدهم	اصل آنروپیک و برهان تنظیم ظریف کیهانی برای وجود خدا
چهاردهم	استدلال علیه وجود خدا بر اساس چندجهانی
پانزدهم	استدلال علیه وجود خدا بر اساس ابعاد فضا-زمانی حیات در جهان (برهان مقیاس اورپت)
شانزدهم	سرانجام کیهان و هدفمندی/بی‌هدفی جهان

ارزشیابی:

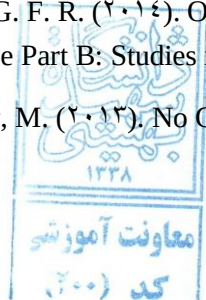
پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۴۰ درصد	۲۵ درصد	۱۵ درصد

منابع اصلی:

- Chamcham, K., Silk, J., Barrow, J. D., & Saunders, S. (۲۰۱۷). The Philosophy of Cosmology. Cambridge University Press .
- Hausoul, R. R. (۲۰۱۹). Theology and cosmology: A call for interdisciplinary enrichment. Zygon®, ۵۴(۲), ۳۲۴-۳۳۶ .
- Holder, R. D. (۲۰۱۷). God, the multiverse, and everything: Modern cosmology and the argument from design. Routledge .
- Liddle, A. (۲۰۱۵). An introduction to modern cosmology. John Wiley & Sons .
- Parnovsky, S. L., & Parnowski, A. S. (۲۰۱۷). How the Universe Works: Introduction to Modern Cosmology. World Scientific.
- Tracy, D., Lash, N., & Lefébure, M. (۱۹۸۳). Cosmology and theology (Vol. ۱۶۶). T. & T. Clark .
- Vainio, O.-P. (۲۰۱۸). Cosmology in theological perspective: Understanding our place in the universe. Baker Academic .

منابع کمکی:

- اکرمی، موسی. (۱۳۹۲). درآمدی به فلسفه کیهان‌شناسی. تهران. نگاه معاصر.
- دین و کیهان‌شناسی (۱۳۹۵). اطلاعات حکمت و معرفت، ویژه‌نامه اسفندماه.
- زارع، روزبه (۱۳۹۲). بررسی برهان کیهان‌شناسی کلامی از منظر حکمت متعالیه. جستارهای فلسفه دین، ۲(۳)، ۳۷-۵۷.
- مختاری. محمود. (۱۳۹۹). گامی در فلسفه فیزیک: موجیت و پیش‌بینی. تهران. دانشگاه شهید بهشتی.
- Baggott, J. (۲۰۱۸). Quantum Space: Loop Quantum Gravity and the Search for the Structure of Space, Time, and the Universe. Oxford University Press .
- Clayton, P., & Knapp, S. (۲۰۱۱). The Predicament of Belief: Science, Philosophy, and Faith. OUP Oxford .
- Drees, W. B. (۲۰۰۷). Cosmology as contact between science and theology. Revista Portuguesa de Filosofia, ۵۳۳-۵۵۳ .
- Earman. (۱۹۹۵). Bangs Crunches Whimpers and Shrieks; Singularities and Acausalities in Relativistic Spacetimes. Oxford .
- Ellis, G. F. R. (۲۰۱۴). On the philosophy of cosmology. Studies in History and Philosophy of Science Part B: Studies in History and Philosophy of Modern Physics, ۴۶, ۵-۲۳ .
- Hanby, M. (۲۰۱۳). No God, No Science: Theology, Cosmology, Biology. John Wiley & Sons.

- Holder, R. (۲۰۱۳). Big Bang Big God: A Universe Designed for Life? Lion Books .
- Holder, R. (۲۰۲۰). Ramified Natural Theology in Science and Religion: Moving Forward from Natural Theology. Routledge .
- Kragh, H., & Longair, M. (۲۰۱۹). The Oxford handbook of the history of modern cosmology. Oxford University Press .
- Meyer, S. C. (۱۹۹۹). The return of the God hypothesis. Journal of Interdisciplinary Studies, ۱۱(۱/۲), ۱-۳۸.
- Mokhtari, Mahmoud, Golshani, Mehdi. (۲۰۱۹). Scientific Prediction of Our Universe Fate and Divine Purpose, Theology and Science, ۱۷(۴), ۴۴۴-۴۵۴.
- Mukhanov, V. (۲۰۰۵). Physical foundations of cosmology. Cambridge university press .
- Rubakov, V. A., & Gorbunov, D. S. (۲۰۱۸). Introduction to the Theory of the Early Universe: Hot big bang theory. World Scientific .
- Ryden, B. (۲۰۱۷). Introduction to cosmology. Cambridge University Press .
- Satz, H. (۲۰۱۷). Before Time Began: The Big Bang and the Emerging Universe. Oxford University Press .
- Siegfried, T. (۲۰۱۹). The Number of the Heavens: A History of the Multiverse and the Quest to Understand the Cosmos. Harvard University Press.

سرفصل درس: الهیات و زیست شناسی تکاملی ۱						
عنوان درس به فارسی: الهیات و زیست شناسی تکاملی ۱	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Evolutionary biology and theology ۱	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲						

اهداف درس:

این درس به منظور آشنایی با دیدگاه داروین در زیست شناسی و دلالت های آن در فلسفه و الهیات طراحی شده است. ریشه ها، مبانی و مفاهیم اصلی نظریه تکامل و نتیجه ای که اخذ این دیدگاه در خدا باوری کلاسیک داشته است، مورد توجه قرار می گیرد. هم چنین در این درس دیدگاه های رایجی که از ناحیه الهیدانان در پاسخ به تکامل مطرح شده، بررسی خواهد شد.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	حیات و تبیین تنوع انواع پیش از داروین / ریشه های نظریه تکامل داروینی (لامارک، لایل و مالتوس)
دوم	زندگی علمی داروین و جمع آوری شواهد
سوم	معرفی اولیه و بررسی کلیات کتاب منشأ انواع
چهارم	انتخاب طبیعی و رانش ژنتیکی
پنجم	درخت حیات و سازگاری
ششم	معرفی کلیات کتاب تبار انسان
هفتم	تکامل اخلاق، هوش و باور در انسان
هشتم	بررسی عقاید دینی خود داروین و انعکاس آن در منشأ انواع
نهم	تکامل، طبیعت باوری و ماده گرایی
دهم	مسائل فلسفه علمی نظریه تکامل / مساله شانس و ضرورت
یازدهم	چالش انسان شناسی دینی با تکامل
دوازدهم	خلقت گرایی سنتی
سیزدهم	خلقت گرایی علمی
چهاردهم	طراح و غایت
پانزدهم	طراحی هوشمند و برهان طراحی
شانزدهم	نقد نسخه گسترده گرایی و مکانیسم های تاثیر خدا بر سیستم زیستی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- سوییتمن، برندن. ۱۳۹۹. تکامل، تصادف، و خدا: فهم نسبت میان تکامل و دین، ترجمه علی شهبازی. تهران: کتاب طه.
- Darwin, Charles. ۱۸۷۱. The Origin of Species. Library. Vol. ۳. Cambridge University Press.

منابع کمکی:

- باربور، ایان جی (۱۳۹۷). دین و علم. ترجمه پیروز فطوریچی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه

اسلامی

- Arthur Peacocke. ۲۰۰۴. Evolution: The Disguised Friend of Faith? Book By. Temleton Foundation Press.
- Francis, Keith. ۲۰۰۷. Charles Darwin and The Origin of Species. GREENWOOD PRESS.
- McGrath, Alister E. ۱۹۹۹. Science & Religion : An Introduction. Blackwell Publisher.
- Torrance, Thomas F. ۱۹۸۰. Belief in Science and in Christian Life. The Relevance of Michael Polanyi's Thought for Christian Faith and Life. The Handsel Press.

سرفصل درس: الهیات و زیست شناسی تکاملی ۲						
عنوان درس به فارسی: الهیات و زیست شناسی تکاملی ۲	تعداد واحد: ۲	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Evolutionary biology and theology ۲	
	الزامی	اختیاری				
	تعداد واحد نظری:	تعداد واحد عملی:				
تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:					

آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد	
☐ سفر علمی	☐ کارگاه
☐ آزمایشگاه	☐ سمینار

سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱

اهداف درس:

هدف اصلی این درس آشنایی با دیدگاه‌های معاصر در باب تکامل داروینی به ویژه بعد از کشف ژنتیک و مولکول DNA است. هم‌چنین دیدگاه فلاسفه و الهیدانان معاصر در نقد رویکردهای جدید خداناباوری برآمده از آرا نئوداروینیست‌ها، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	افراد شاخص (داو کینز، استفان گولد، استفان میر)
دوم	ژنتیک مندلی
سوم	ساختار DNA
چهارم	نقد و بررسی نظریه Meme داو کینز
پنجم	فلسفه، اخلاق و جامعه شناسی تکاملی
ششم	پلنتینگا و برهان تکاملی علیه طبیعت گرایی
هفتم	سوینبرن و دیدگاه‌های احتمالی در باب الهیات طبیعی
هشتم	سویر و برهان طراحی
نهم	مشیت و فاعلیت الهی در سیستم تکاملی
دهم	خلقت گرایی علمی
یازدهم	بررسی نظریه تکامل از منظر فلسفه علم
دوازدهم	دیدگاه‌های سازگاری adoptionism، دیدگاه‌های مبتنی بر محصول فرعی spandrel، و نقد و بررسی آنها
سیزدهم	کان وی موریس
چهاردهم	استوارت کافمن
پانزدهم	دنيس نوبل و علیت بالا به پایین
شانزدهم	آنتون بریکاک و علیت کل به اجزا

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Clark, Kelly James. ۲۰۱۴. Religion and the Sciences of Origins. palgrave Macmillan.
- Dawkins, Richard. ۲۰۰۸. The God Delusion. Mariner Books.

منابع کمکی:

- Eva Jablonka, Marion J. Lamb. ۲۰۰۶. Evolution in Four Dimensions: Genetic, Epigenetic, Behavioral, and Symbolic Variation in the History. A Bradford Book.
- McGrath, Alister E. ۲۰۰۷. The Dawkins DELUSION? Journal of Chemical Information and Modeling. Inter Varsity Press.
- Moor, James R. ۱۹۷۹. The Post-Darwinian Controversies. Cambridge University Press.
- Ruse, Michael. ۲۰۰۸. Title: The Evolution Wars: A Guide to the Debates. Grey House Publisher.

سرفصل درس: فلسفه، اخلاق و دین‌شناسی تکاملی						
عنوان درس به فارسی: فلسفه، اخلاق و دین‌شناسی تکاملی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

هدف اصلی این درس اولاً بررسی مسائل اصلی در فلسفه زیست‌شناسی و ثانیاً دلالت رویکرد تکامل به اخلاق، فرهنگ، جامعه و دین است. در این درس نگاه‌های انتقادی به تعمیم مکانیسم تکاملی به علوم سطح بالا مثل اقتصاد و جامعه‌شناسی، مورد بررسی قرار می‌گیرند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	افراد شاخص (داو کینز، استفان گولد، استفان میر)
دوم	ژنتیک مندلی
سوم	ساختار DNA
چهارم	نقد و بررسی نظریه Meme داو کینز
پنجم	فلسفه، اخلاق و جامعه‌شناسی تکاملی
ششم	پلنتینگا و برهان تکاملی علیه طبیعت گرایی
هفتم	سوینبرن و دیدگاه‌های احتمالی در باب الهیات طبیعی
هشتم	سوبر و برهان طراحی
نهم	مشیت و فاعلیت الهی در سیستم تکاملی
دهم	خلقت گرایی علمی
یازدهم	بررسی نظریه تکامل از منظر فلسفه علم
دوازدهم	دیدگاه‌های سازگاری adoptionism، دیدگاه‌های مبتنی بر محصول فرعی spandrel، و نقد و بررسی آنها
سیزدهم	کان وی موريس
چهاردهم	استوارت کافمن
پانزدهم	دیفنس نوبل و علیت بالا به پایین
شانزدهم	تور پیکاک و علیت کل به اجزا

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- رزنگ، الکساندر. ۱۳۹۲. درآمدی معاصر بر فلسفه زیست‌شناسی. پیام امروز.
- Darwin, Charles. ۱۹۸۱. The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex. Princeton University Press.
- Ruse, Michael. ۲۰۱۷. The Cambridge Handbook of Evolutionary Ethics. Cambridge University Press.

منابع کمکی:

- صمدی، هادی. (۱۳۸۳). مروری بر فلسفه زیست‌شناسی. ذهن، ۷۵-۹۶.
- Tibayrenc, Michel, and Francisco Ayala. ۲۰۱۷. On Human Nature: Biology, Psychology, Ethics, Politics, and Religion. Sara Tenney. Sara Tenney
- Dawkins, Richard. ۱۹۹۰. The Selfish Gene. Oxford University Press.
- McNamara, Patrick. ۲۰۰۶. "Where God and Science Meet: How Brain and Evolutionary Studies Alter Our Understanding of Religion – Edited by Patrick McNamara." ABC-CLIO
- Boyer, Pascal. ۲۰۰۱. Religion Explained. Basic Books.
- Hick, J. (۲۰۱۰). The New Frontier of Religion and Science: Religious Experience, Neuroscience and the Transcendent. Palgrave Macmillan.

سرفصل درس: زیست‌شناسی تکاملی و الهیات اسلامی						
عنوان درس به فارسی: زیست‌شناسی تکاملی و الهیات اسلامی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Islamic theology and Evolutionary biology						
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد ☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار						
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲						

اهداف درس:

این درس به منظور بررسی دقیق مبانی سنت اسلامی در مواجهه با نظریه تکامل و دلالت‌های آن، طراحی شده است. در این درس ابتدا بصورت تاریخی مواجهه اندیشمندان مسلمان با نظریه تکامل مورد بررسی قرار می‌گیرد و سپس مفاهیم و سرفصل‌های مرتبط با نظریه تکامل در سنت اسلامی، از جمله خلقت، علیت، غایت و انسان، شرح و تبیین خواهد شد.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	بررسی ترجمه‌های کتاب داروین
دوم	نقد داروین در کتاب نجفی اصفهانی
سوم	مواجهه‌ها و رد و قبول‌های کتاب نجفی اصفهانی در جهان اسلام
چهارم	متن‌گرایی، علم‌گرایی و عقل‌گرایی در سنت اسلامی
پنجم	دیدگاه شهید مطهری
ششم	دیدگاه مهندس بازرگان و سبحانی
هفتم	دیدگاه علامه طباطبائی
هشتم	دیدگاه آیت الله مصباح یزدی
نهم	نگاه فلاسفه و متکلمان در باب حدوث و قدم
دهم	عدم موجبیت در نگاه متکلمان مسلمان و شانس و صدفه در فلسفه
یازدهم	موجبیت و ضرورت در فلاسفه مسلمان
دوازدهم	نگاه فلاسفه اسلامی به غایت‌مندی جهان
سیزدهم	نگاه فلاسفه مسلمان به هدف‌داری خداوند
چهاردهم	داستان آفرینش انسان (آدم و حوا) و معیارهای تمایز انسان از سایر موجودات
پانزدهم	ویژگی‌های اخلاقی، عقلانی و الهی انسان
شانزدهم	مفاهیم جامعه‌شناسی، تربیت و اقتصاد اسلامی با نظریات تکامل گرایانه در این حوزه‌ها

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Clark, Kelly James. ۲۰۱۴. Religion and the Sciences of Origins. palgrave Macmillan.
- زیادات، عادل. ۱۳۹۶. مواجهه با داروین (نخستین برخوردها با نظریه تکامل در شرق مسیحی و اسلامی). مترجم امیرمحمد گمینی. کرگدن.

منابع کمکی

- حسینی، سیدحسن. ۱۳۹۴. "از سازگارگرایی تا ضدسازگارگرایی خداباوری و تکامل داروینی: بررسی و نقد چهار دیدگاه." پژوهشنامه فلسفه دین ۲۵.
- طباطبایی، س. (۱۳۸۷). مجموعه رسائل جلد سوم. قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- گمینی، امیرمحمد (۱۳۹۳). "رویارویی با نظریه تکامل داروین در عصر قاجار: شیخ محمدرضا اصفهانی و تکامل انسان." تاریخ علم ۲: ۲۹۷-۳۵۰.
- نصر، سیدحسین. ۱۳۸۴، "دین و نظام طبیعت" تهران: حکمت

سرفصل درس: زیست فناوری، اخلاق و الهیات						
عنوان درس به فارسی: زیست فناوری، اخلاق و الهیات	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Biotechnology; Ethics and Theology	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

هدف اصلی این درس آشنایی با مبانی و فلسفه فناوری‌های زیستی و دلالت‌های اخلاقی و آینده پژوهانه این فناوری‌هاست. در این درس ضمن آشنایی دانشجویان با ابعاد اخلاقی و انسانی فناوری‌های زیستی، دیدگاه‌هایی که با توسل به پیشرفت این فناوری‌ها به خالقیت انسان و بی‌نیازی او از خدا اشاره می‌کنند، بررسی و نقد خواهند شد.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	علوم بین رشته‌ای و دانش‌های همگرا (NBIC)
دوم	جایگاه و اهمیت فناوری‌های زیستی و معرفی آنها
سوم	تاریخ توسعه فناوری‌های زیستی
چهارم	امنیت
پنجم	آزادی
ششم	عدالت و عدم تبعیض
هفتم	محیط زیست
هشتم	شان و ماهیت انسانی
نهم	انسان خردمند و انسان خداگونه
دهم	خلقت
یازدهم	تسخیر انسان و طبیعت
دوازدهم	مشروعیت و جواز دینی تولید و استفاده از فناوری‌های زیستی
سیزدهم	هوش مصنوعی و رباتیک
چهاردهم	تغییر ماهیت انسان
پانزدهم	محیط زیست

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Anthony Dyson, John Harris. ۲۰۰۲. Ethics & Biotechnology. Taylor & Francis.
- Peters, Ted. ۲۰۰۰. Playing God? Genetic Determinism and Human Freedom, Ted Peters. Human Reproduction & Genetic Ethics.

منابع کمکی:

- John D. Morrey, Richard Sherlock. ۲۰۰۲. Ethical Issues in Biotechnology. Rowman & Littlefield.
- Religion, T H E Christian. ۲۰۰۵. The Christian Religion and Biotechnology. A Search for Principled Decision-Making. International Library of Ethics, Law, and the New Medicine. Vol. ۲۵
- Ruse, Michael. ۲۰۱۷. The Cambridge Handbook of Evolutionary Ethics. Cambridge University Press.

سرفصل درس: : طرح و غایت در زیست‌شناسی و الهیات						
عنوان درس به فارسی: طرح و غایت در زیست‌شناسی و الهیات	تعداد واحد: ۲	پایه	نوع واحد		تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Design and telos in biology and theology
	الزامی	تخصصی	تعداد ساعت: ۳۲			
	اختیاری					
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

در این درس به مهم‌ترین چالش الهیات با زیست‌شناسی تکاملی - که مساله طرح و غایت است - پرداخته می‌شود. دیدگاه‌های سنتی در باب غایت‌شناسی و براهین الهیاتی مبتنی بر آن بررسی شده و شواهدی که علوم طبیعی مدرن به ویژه زیست‌شناسی بر وجود طرح و غایت در جهان ارائه می‌کنند، مورد بررسی قرار می‌گیرد. هم‌چنین مفهومی از خدا که از این طریق اثبات می‌شود، مورد تحلیل فلسفی و الهیاتی قرار خواهد گرفت.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	راه‌های پنج‌گانه آکویناس در اثبات خدا
دوم	برهان علیت و نظم در سنت اسلامی (فلسفه و کلام)
سوم	حدوث و قدم در مساله خلقت جهان
چهارم	فیزیک نیوتنی و الهیات طبیعی
پنجم	ویلیام پیلی و خدای ساعت ساز
ششم	غایت و هدف در زیست‌شناسی
هفتم	غایت و هدف در فلسفه ارسطو، فلاسفه اسلامی و متون اسلامی (قرآن و روایات)
هشتم	براهین غایت‌شناسی در الهیات
نهم	مایکل بیهای و پیچیدگی‌های تقلیل‌ناپذیر
دهم	بررسی‌های آماری ویلیام دمبسکی
یازدهم	تنظیم ظریف و اصل آنتروپیک
دوازدهم	خدا به مثابه طراح
سیزدهم	ساعت ساز نابینا و دیدگاه مخالفان طراحی هوشمند
چهاردهم	خدای ادیان ابراهیمی

پانزدهم	مشیت و فعل الهی
شانزدهم	خدای رخنه پوش

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Dembski, William A., and Michael Ruse. ۲۰۰۶. Debating Design From Darwin to DNA This. Cambridge University Press.
- McGrath, Alister E. ۲۰۱۱. Darwinism and the Divine: Evolutionary Thought and Natural Theology. Blackwell Publisher.
- دمبسکی، ویلیام، استفان میر، مایکل بی‌هی. ۱۳۹۸. پیدایش جهان: تصادف یا طراحی هوشمندانه. پارسیک.

منابع کمکی:

- بی‌هی، فرانسیسکو آیالا، مایکل. ۱۳۹۹. حیات، تکامل گرایی و تبیین. پارسیک.
- پترسون، م.، دیگران، و. (۱۳۸۹). عقل و اعتقاد دینی: درآمدی بر فلسفه دین. تهران: طرح نو
- Behe, Michael J. ۲۰۰۸. The Edge of Evolution: The Search for the Limits of Darwinism. Free Press.
- Dawkins, Richard. ۲۰۱۵. The Blind Watchmaker: Why the Evidence of Evolution Reveals a Universe without Design. W. W. Norton & Company.
- Dembski, William A., and Michael Ruse. ۲۰۰۶. Debating Design From Darwin to DNA This. Cambridge University Press.
- Sober, Elliott. ۲۰۱۸. The Design Argument. Cambridge University Press.

سرفصل درس: فلسفه، دین و علوم شناختی پیشرفته						
عنوان درس به فارسی: فلسفه، دین و علوم شناختی پیشرفته	تعداد واحد: ۲	پایه		نوع واحد		تعداد ساعت: ۳۲
	الزامی	اختیاری	تخصصی			
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد						
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐						
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

هدف این درس عبارت است از آشنا کردن دانشجویان با مهمترین مسائل میان رشته‌ای در حوزه‌های فلسفه، دین و علوم شناختی. در این درس کوشش می‌شود با ارائه تصویری همه‌جانبه از مهمترین مسائل مطروحه در این حوزه‌ها، تصویری منسجم از چگونگی ارتباط این سه رویکرد متفاوت برای دانشجویان فراهم شود. انتظار می‌رود دانشجویان پس از گذراندن این درس قادر باشد با اتخاذ هر یک از حوزه‌های مطرح شده در این درس به عنوان دیدگاه مفروض، تفاوت روش‌شناسی آن حوزه را با سایر حوزه‌ها درک کرده و نیز مهمترین مسائل حوزه‌های دیگر را تحلیل و نقد کند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	درآمد: علوم شناختی و معنا
دوم	همه‌روان‌انگاری چیست؟ (۱) panpsychism استدلال‌های له و علیه
سوم	انواع نظریه‌های همه‌روان‌انگار
چهارم	همه‌روان‌انگاری و ویژگی‌های درونی/ذاتی
پنجم	محدوده و ماهیت شناخت بدن‌مند (embodied cognition)
ششم	نظریه‌های شناخت بدن‌مند: تحلیل مفهوم بدن‌مند
هفتم	نظریه‌های شناخت بدن‌مند: چالش‌ها
هشتم	علوم شناختی و اخلاق: روان‌شناسی اخلاق از منظر علوم شناختی
نهم	پروژه طبیعی سازی اخلاق در علوم شناختی
دهم	آیا هنجارمندی اخلاقی را می‌توان طبیعی سازی کرد؟ نقدها و چالش‌ها
یازدهم	علوم شناختی و ادراک خداوند: رویکردهای شناختی به تجربه ادراک خداوند
دوازدهم	علوم شناختی و ادراک خداوند: معرفت‌بخش بودن تجربه ادراک خداوند
سیزدهم	علوم شناختی و خداوند: رویکردهای بیزگرا (Bayesian approaches)
چهاردهم	استدلال‌های ابطال کننده (Debunking Arguments) در علوم شناختی (۱): علوم شناختی و متافیزیک

پانزدهم	استدلال‌های ابطال کننده (Debunking Arguments) در علوم شناختی (۲): علوم شناختی و اخلاق
شانزدهم	استدلال‌های ابطال کننده (Debunking Arguments) در علوم شناختی (۳): علوم شناختی و دین

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Ethical naturalism: current debates ۲۰۱۲
- Current controversies in philosophy of cognitive science ۲۰۲۰
- Current controversies in philosophy of mind ۲۰۱۴
- Current controversies in philosophy of perception ۲۰۱۷
- Metaphysics and cognitive science ۲۰۱۹
- Embodied Cognition: ۲۰۱۹
- Naturalistic Fallacy: ۲۰۱۹

سرفصل درس: عصب‌شناسی شناختی							
دروس پیش نیاز: فلسفه ذهن فلسفه علم فلسفه دین	تعداد واحد نظری:		پایه		نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: عصب‌شناسی شناختی
	تعداد واحد عملی:					تعداد ساعت: ۳۲	
	تعداد واحد نظری:		الزامی	تخصصی		تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Cognitive neuroscience
	تعداد واحد عملی:						
	تعداد واحد نظری: ۲		اختیاری				
	تعداد واحد عملی:						
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱							

اهداف درس:

هدف این درس آشنایی دانشجویان رشته الهیات و علم با مبانی علوم اعصاب‌شناسی شناختی است. در این درس فرایندهای شناختی و عصب شناسانه‌ای که پروسه‌های توجه، ادراک بصری، زبان، موتور کنترل و حافظه را می‌سازند بررسی می‌شوند. در این درس مبانی نورواناتومی و تکنیک‌های تصویربرداری فانکشنال و معیارهای رفتاری شناخت مورد بررسی قرار می‌گیرد و درباره روش‌هایی که از طریق آنها استنتاج‌هایی درباره مبانی شناختی مغز انسان انجام می‌شود بحث می‌شود.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفی علوم اعصاب‌شناسی شناختی
دوم	آشنایی با مغز انسان
سوم	الکتروفیزیولوژی مغز
چهارم	تصویربرداری از مغز در علوم شناختی
پنجم	آسیب‌های مغزی و رفتار مغز شبیه‌سازی شده
ششم	مغز در حال رشد
هفتم	مغز در فرایند ادراک بصری
هشتم	مغز در فرایند شنیدن
نهم	مغز در فرایند توجه
دهم	مغز در فرایند کنش
یازدهم	مغز و خاطره: یادآوری
دوازدهم	مغز و فرایند سخن گفتن
سیزدهم	مغز و فرایندهای واژه پردازی
چهاردهم	مغز و محاسبه
پانزدهم	مغز و فرآیند های اجتماعی
شانزدهم	مغز و فرایندهای عاطفی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

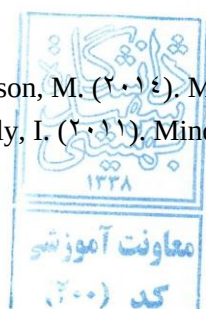
- Apperly, I. (۲۰۱۱). Mindreaders: The cognitive basis of "theory of mind". New York: Psychology Press
- Baddeley, A., Eysenck, M. W & ,Anderson, M. (۲۰۱۴). Memory (۲nd edition). Hove, UK: Psychology Press
- Bourke, P & ,Styles, E. A. (۲۰۱۹). The psychology of attention (۳rd edition). Hove, UK: Psychology Press
- Campbell, J. I. D. (۲۰۰۵). The handbook of mathematical cognition. Hove, UK: Psychology Press
- Dehaene, S. (۲۰۱۰). Reading in the brain: The new science of how we read. London: Penguin Books
- Dickter, C. L & ,Kieffaber, P. D. (۲۰۱۴). EEG methods for the psychological sciences. London: Sage
- Farah, M. J. (۲۰۰۰). The cognitive neuroscience of vision. Oxford, UK: Blackwell
- Friederici, A. D & ,Chomsky, N. (۲۰۱۷). Language in our brain: The origins of a uniquely human capacity. Cambridge, MA: MIT Press
- Ferrari, M & ,Quaresima, V. (۲۰۱۲). A brief review on the history of human functional near-infrared spectroscopy (fNIRS) development and fields of application. NeuroImage, ۶۳(۲), ۹۲۱
- Goldberg, E. (۲۰۰۱). The executive brain: Frontal lobes and the civilised mind. Oxford, UK: Oxford University Press
- Goodale, M. A & ,Milner, A. D. (۲۰۰۴). Sight unseen. Oxford, UK: Oxford University Press
- Goswami, U. (۲۰۰۸). Cognitive development: The learning brain. Hove, UK: Psychology Press

Henson, R. (۲۰۰۵). What can functional neuroimaging tell the experimental psychologist? Quarterly Journal of Experimental Psychology, ۵۸A, ۱۹۳-۲۳۳

- Moore, B. C. J. (۲۰۱۳). Introduction to the psychology of hearing (۶th edition). San Diego
- Walsh, V & ,Pascual-Leone, A. (۲۰۰۳). Transcranial magnetic stimulation: A neurochronometrics of mind. Cambridge, MA: MIT Press
- Ward, J. (۲۰۲۱). The Student's Guide to Cognitive Neuroscience, Chapter ۱۴, Routledge

منابع کمکی:

- Anderson, M. (۲۰۱۴). Memory (۲nd edition). Hove, UK: Psychology Press
- Apperly, I. (۲۰۱۱). Mindreaders: The cognitive basis of "theory of mind". New York: Psychology Press

- Bourke, P & Styles, E. A. (۲۰۱۹). The psychology of attention (۳rd edition). Hove, UK: Psychology Press
- Campbell, J. I. D. (۲۰۰۵). The handbook of mathematical cognition. Hove, UK: Psychology Press
- Chomsky, N. (۲۰۱۷). Language in our brain: The origins of a uniquely human capacity. Cambridge, MA: MIT Press
- Dehaene, S. (۲۰۱۰). Reading in the brain: The new science of how we read. London: Penguin Books
- Dickter, C. L & Kieffaber, P. D. (۲۰۱۴). EEG methods for the psychological sciences. London: Sage
- Farah, M. J. (۲۰۰۰). The cognitive neuroscience of vision. Oxford, UK: Blackwell
- Ferrari, M & Quaresima, V. (۲۰۱۲). A brief review on the history of human functional near-infrared spectroscopy (fNIRS) development and fields of application. NeuroImage, ۶۲(۲), ۹۲۱
- Goldberg, E. (۲۰۰۱). The executive brain: Frontal lobes and the civilised mind. Oxford, UK: Oxford University Press
- Goswami, U. (۲۰۰۸). Cognitive development: The learning brain. Hove, UK: Psychology Press
- Henson, R. (۲۰۰۵). What can functional neuroimaging tell the experimental psychologist? Quarterly Journal of Experimental Psychology, ۵۸A, ۱۹۳
- Milner, A. D. (۲۰۰۴). Sight unseen. Oxford, UK: Oxford University Press
- psychology of hearing (۳th edition). San Diego
- Walsh, V & Pascual-Leone, A. (۲۰۰۳). Transcranial magnetic stimulation: A neurochronometrics of mind. Cambridge, MA: MIT Press
- Ward, J. (۲۰۲۱). The Student's Guide to Cognitive Neuroscience, Routledge

سرفصل درس: درامدی به علوم شناختی						
عنوان درس به فارسی: درامدی به علوم شناختی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Introduction to Cognitive Science	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۱-۱۴۰۲						

اهداف درس:

هدف این درس آشنایی دانشجویان با چگونگی کارکرد ذهن در علوم شناختی معاصر است. این درس ماهیتی میان‌رشته‌ای دارد و در آن کوشش می‌شود تا مهم‌ترین نظریه‌ها و روش‌هایی که در علوم مختلفی مانند روانشناسی تجربی، مدل‌سازی کامپیوتری و هوش مصنوعی، علوم عصب‌شناختی، فلسفه، زبان‌شناسی، مردم‌شناسی و اقتصاد رفتاری کاربرد دارند برای فهم ذهن و درک چگونگی شیوه کار آن، مورد استفاده قرار گیرند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	درآمدی به چگونگی کارکرد ذهن
دوم	بنیادهای علوم شناختی
سوم	آسیب‌های مغزی و معماری ذهن
چهارم	قطعات ذهن و مازول هایش
پنجم	محاسبه و علوم شناختی
ششم	تکامل و آگاهی رازهای ذهن
هفتم	اسکن مغز و خواندن ذهن
هشتم	ذهن و زبان مبانی زبان شناختی ذهنیت
نهم	فلسفه و علوم شناختی
دهم	مبانی شناختی ادراک بصری
یازدهم	مبانی شناختی توجه
دوازدهم	مقایسه سیستم‌های شناختی در انسان و سایر جانوران هوشمند
سیزدهم	مبانی شناختی عقلانیت
چهاردهم	مبانی شناختی تصمیم‌گیری

پانزدهم	گذشته حال و آینده علوم شناختی
شانزدهم	جمع بندی و نتیجه گیری

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Ariely (۲۰۱۰), Lessons from our irrationalities
- Bloom (۲۰۰۴), "The duel Between body and soul
- Carandini (۲۰۱۲), "From circuits to behavior: A bridge too far
- Churchland (۲۰۱۳), Chapter ۲ of Matter and Consciousness (۳rd Ed.)
- Cowell (۲۰۱۹), Overlooked no more: Alan Turing
- Everaert et al. (۲۰۱۵), "Structures, not strings: Linguistics as a part of the cognitive sciences
- Firestone & Scholl (۲۰۱۶), selection from "Cognition does not affect perception
- Fischhoff & Broomell (۲۰۲۰), Judgment and decision making
- Gallistel (۲۰۰۰), selection from "The replacement of general-purpose learning models with adaptively specialized learning modules
- Goldman & Mason (۲۰۰۶), Simulation
- Greene et al. (۲۰۰۱), "An fMRI investigation of emotional engagement in moral judgment
- Groopman (۲۰۰۷), Mental malpractice
- Hare & Tomasello (۲۰۰۵), Human-like social skills in dogs
- Jiang et al. (۲۰۰۶), A gender- and sexual orientation-dependent spatial attentional effect of invisible images
- Marcus et al. (۲۰۱۴), "How to study the brain" (Chronicle of Higher Education)
- Optional gentler introduction: Pinker (۱۹۹۴), chapters ۴ - ۵ of The Language Instinct
- Pinker (۱۹۹۷), selection from "Standard equipment
- Rafal (۲۰۰۱), Bálint's syndrom
- Rand & Nowak (۲۰۱۳), Human cooperation
- Sacks (۲۰۰۴), Speed"
- Skim: Nishimoto et al. (۲۰۱۱), "Reconstructing visual experiences from brain activity

سرفصل درس: فلسفه علوم شناختی						
عنوان درس به فارسی: فلسفه علوم شناختی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		الزامی	تعداد واحد نظری:		
				تعداد واحد عملی:		
			اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲		
				تعداد واحد عملی:		
عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of Cognitive Sciences"	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

هدف این درس عبارت است از توضیح دادن، روشن کردن و تحلیل کردن برخی از روشها و مفروضاتی که در علوم شناختی معاصر مورد استفاده قرار می گیرند. از آنجا که بخش مهمی از مشغله های آموزشی و پژوهشی دانشجویان رشته الهیات و علم -گرایش علوم شناختی- به کاربرد علوم شناختی در تبیین رویکردها، حالت ها و باورهای دینی باز می گردد، لازم است که دانشجویان این رشته به شکل نسبتاً دقیقی با مفروضات و روش های به کار رفته در علوم شناختی معاصر آشنا باشند. این آشنایی این امکان را برای آنان فراهم می کند که بتوانند این روشها را که در پژوهشهای الهیاتی مورد استفاده قرار می گیرند بهتر بفهمند و امکانات نقد و بررسی آنها را دقیق تر بشناسند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفی فیزیکالیسم هستی شناختی و نقد آن ➤ Stoljar (۲۰۱۰), Chapter ۱
دوم	معرفی فیزیکالیسم روش شناختی و نقد آن ➤ Stoljar (۲۰۱۰), Chapter ۱۰
سوم	ذهن و رفتار ➤ Kim (۲۰۱۰), chapter ۳
چهارم	ذهن و مغز: این همانی نوعی و مصداقی ➤ Kim (۲۰۱۰), Chapter ۴
پنجم	ذهن و مغز: ذهنیت بدن مند و علوم شناختی

➤ Lerner & Cullen & Leslie (۲۰۲۰), Chapters ۵ & ۶	
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۱	ششم ذهن در مقام نرم افزار: کامپیوترهایی که از گوشت و خون ساخته شده اند
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۲	هفتم ذهن و نظامهای نشانه ای
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۳	هشتم محتوای ذهنی: دلایل و علت ها
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۴	نهم اتصال گرایی
➤ Lerner & Cullen & Leslie (۲۰۲۰), Chapters ۳ & ۴	دهم آیا همه مفهوما قابل یادگیری اند؟
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۵	یازدهم ادراک، کنش و مغز
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۶	دوازدهم ربات ها و هوش مصنوعی
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۸	سیزدهم فناوری های شناختی و اخلاق
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۹	چهاردهم ذهن توسعه یافته
➤ Clark (۲۰۱۴), Chapter ۱۰	پانزدهم تحلیل های شناختی از تجربه ادراکی
	شانزدهم جمع بندی و نتیجه گیری

ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

Bermúdez, J. L., ۲۰۱۴. Cognitive Science: An Introduction to the Science of the Mind, ۲nd edition, Cambridge: Cambridge University Press.

Clark, A., ۲۰۱۴. Mindware: An Introduction to the Philosophy of Cognitive science, New York: Oxford University Press.

Clark, A., ۲۰۰۸. Supersizing the Mind: Embodiment, Action, and Cognitive Extension, New York: Oxford University Press.

Dreyfus, H. L., ۱۹۹۲. What Computers Still Can't Do, (۳rd ed.). Cambridge, MA: MIT Press

Goldman, A., ۱۹۹۳. Philosophical Applications of Cognitive Science, Boulder: Westview Press.

Kim, J., ۲۰۱۰. An Introduction to Philosophy of Mind, West View Press

Knobe, J., & Nichols, S. (eds.), ۲۰۰۸. Experimental Philosophy, Oxford: Oxford University Press.

Lerner & Cullen & Leslie ۲۰۲۰, Current Debates in Philosophy of Cognitive Science, Routledge

Russell, S., & Norvig, P., ۲۰۰۹. Artificial Intelligence: A Modern Approach, Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Stoljar, D., ۲۰۱۰. Physicalism, Routledge

Thagard, P., ۲۰۰۵. Mind: Introduction to Cognitive Science, second edition, Cambridge, MA: MIT Press.

Thagard, P., ۲۰۰۹. "Why cognitive science needs philosophy and vice versa, " Topics in Cognitive Science, ۱: ۲۳۷-۲۵۴.

سرفصل درس: دین و علوم شناختی							
عنوان درس به فارسی: دین و علوم شناختی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	دروس پیش نیاز:	
					تعداد واحد عملی:	متافیزیک و معرفت شناسی ۱؛	
	تخصصی		الزامی	تعداد واحد نظری:	متافیزیک و معرفت شناسی ۲؛		
				تعداد واحد عملی:	فلسفه ذهن؛		
			اختیاری		تعداد واحد نظری: ۲	فلسفه دین؛	
					تعداد واحد عملی:	درامدی بر علم و دین.	
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد							
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐							
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱							

اهداف درس:

هدف این درس در مرتبه نخست عبارت است از آشنا کردن دانشجویان با آن دسته از روش های پژوهشی برگرفته شده از مجموعه دانش های شناختی که در تبیین و تحلیل مسائل و موضوعات برآمده از دین نقش ایفا می کنند. در این مرتبه از تحلیل، دین عبارت است از موضوع پژوهش های انجام شده با روش های برآمده از علوم شناختی. از سوی دیگر، برخی از آموزه های دینی می توانند به منظور چون و چرا کردن در روش های به کار رفته در مجموعه دانش های شناختی به کار گرفته شوند یا دامنه برخی از نتایجی را که در آن دانش ها به دست می آیند محدود کنند. در این درس کوشش می شود دانشجویان در هر دو سطح ذکر شده با روابط میان دین و مجموعه دانش های شناختی آشنا شوند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	تعریف های دین در علوم شناختی از منظرهای درونی و بیرونی
دوم	نظریه های فهم دین و مناسک دینی از منظر علوم شناختی
سوم	علوم شناختی دین: درآمد - برخی مفروضات و پرسشهای اساسی
چهارم	علوم شناختی دین: درآمد - برخی مفروضات و پرسشهای اساسی (۲)
پنجم	روش شناسی علوم شناختی دین: روش شناسی علمی - طبیعت گرایی روش شناختی
ششم	روش شناسی علوم شناختی دین: کثرت گرایی روش شناختی - رویکردهای میان رشته ای
هفتم	خدا باوری و پژوهش های شناختی درباره دین
هشتم	باور دینی: تبیین شناختی و تبیین انسان گرا
نهم	روان شناسی تحولی تکاملی و باورهای دینی کودکان
دهم	دین و اخلاق (۱): دین و تکامل اخلاق
یازدهم	دین و اخلاق (۲): پیوندهای شناختی دین و اخلاق

دوازدهم	دین و تبیین های علمی: علم چگونه در پی تبیین دین است؟
سیزدهم	علم و هنجارمندی (۱): هنجارهای دینی و تبیین های شناختی
چهاردهم	علم و هنجارمندی (۲): هنجارهای اخلاقی و تبیین های شناختی
پانزدهم	روان شناسی باور دینی (۱): تفسیرهای شناختی شعائر دینی
شانزدهم	روان شناسی باور دینی (۲): عواطف در مقام میانجی شناخت دینی

ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Advances in religion, cognitive science and experimental philosophy ۲۰۱۶
- An introduction to the cognitive science of religion ۲۰۲۱
- Can science explain religion-the cognitive science debate ۲۰۱۵
- Evolution, religion and cognitive science-critical and constructive essays ۲۰۱۴
- Saving god-Religion after Idolatry ۲۰۱۱
- Mental culture-classical social theory and cognitive science of religion ۲۰۱۴
- Oxford Handbook of evolutionary psychology and religion ۲۰۲۱
- Philosophical foundations of the cognitive science of religion ۲۰۱۷
- Science, religion and theology-from human Minds to Divine Minds ۲۰۱۱
- Surviving death ۲۰۱۱
- The Oxford Handbook of the study of religion ۲۰۱۶
- Thinking about religion-Extending the cognitive science of religion ۲۰۱۴

سرفصل درس: معرفت‌شناسی الهیات						
عنوان درس به فارسی: معرفت‌شناسی الهیات	تعداد واحد: ۲	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
	تعداد ساعت: ۳۲		تخصصی	الزامی	تعداد واحد نظری:	
					تعداد واحد عملی:	
				اختیاری	تعداد واحد نظری: ۲	
					تعداد واحد عملی:	
عنوان درس به انگلیسی: Epistemology of theology	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد					
	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐					
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱						

اهداف درس:

بررسی معارف الهیاتی از منظر فلسفی بصیرت‌های مهمی درباره ماهیت دین و عقاید دینی به دست می‌دهد. در این درس، چارچوب استاندارد معرفت‌شناسی برای مطالعه دستگاه‌های مفهومی و عقیدتی الهیاتی به کار گرفته می‌شوند. ارزیابی‌های معرفتی باید متناسب با موضوع تحقیق باشند. مدعاهای تاریخی را همانند استدلال‌هایی که در ریاضیات یا علوم طبیعی مطرح می‌شوند نمی‌سنجیم، بلکه معیارها و روش‌های متفاوتی را برای ارزیابی به کار می‌گیریم. ارزیابی معرفتی مدعاهای الهیاتی هم نیازمند سنجۀ خاصی است. برای این منظور، به بحث درباره مفاهیم معرفتی‌ای می‌پردازیم که معمولاً از جمله منابع اصلی معارف الهیاتی به شمار می‌آیند؛ نظیر عقل، تجربه، ایمان، نص، سنت، وحی و... همین‌طور به مفاهیم معرفتی کلی‌تری نیز خواهیم پرداخت که می‌توانند مباحث الهیاتی مرتبط باشند. معرفت‌شناسی اختلاف نظر، شأن معرفتی گواهی، و معرفت‌شناسی اجتماعی نیز از جمله محورهای اصلی این درس هستند.

سرفصل درس:

هفته	سرفصل
اول	معرفت به خدا، وحی و متون مقدس
دوم	عقل و ایمان
سوم	مبنای تجربی باورهای دینی
چهارم	اختلاف نظر
پنجم	اختلاف نظر
ششم	اختلاف نظر
هفتم	شواهد و الهیات
هشتم	مبنای‌گرایی در الهیات
نهم	معرفت‌شناسی گواهی و باور دینی
دهم	معرفت‌شناسی اجتماعی

یازدهم	معرفت‌شناسی اجتماعی
دوازدهم	معرفت‌شناسی اجتماعی
سیزدهم	معرفت‌شناسی اجتماعی
چهاردهم	معرفت‌شناسی اجتماعی
پانزدهم	معرفت‌شناسی فمینیستی الهیات
شانزدهم	معرفت‌شناسی فمینیستی الهیات

ارزشیابی:

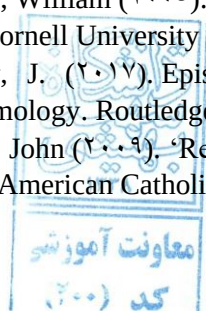
پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
۲۰ درصد		۳۰ درصد	۳۰ درصد	۲۰ درصد

منابع اصلی:

- Abraham, W. J., & Aquino, F. D. (Eds.). (۲۰۱۷). The Oxford handbook of the epistemology of theology. Oxford University Press.
- Alston, William (۱۹۹۶). 'Belief, Acceptance, and Religious Faith'. In J. Jordan and D. Howard-Snyder (eds.), Faith, Freedom, and Rationality: Philosophy of Religion Today. London: Rowman & Littlefield, ۳-۲۷.
- Buchak, L., Abraham, W. J., & Aquino, F. D. (۲۰۱۷). Reason and faith. The Oxford handbook of the epistemology of theology, ۴۶-۶۳.
- Christensen, D., & Lackey, J. (Eds.). (۲۰۱۳). The epistemology of disagreement: New essays. OUP Oxford.
- Goldman, A. I. (۲۰۱۰). Why social epistemology is real epistemology.
- Greco, J. (۲۰۱۷). Knowledge of God. The Oxford handbook of the epistemology of theology, ۹.
- Haddock, A., Millar, A., & Pritchard, D. (۲۰۱۰). Social epistemology. Oxford University Press.
- Rutledge, J. C. (۲۰۱۹). William J. Abraham and Frederick D. Aquino. The Oxford Handbook of the Epistemology of Theology. Journal of Analytic Theology, ۷(۱), ۷۰۶-۷۱۰.
- Senior, T. D. (۲۰۱۷). The experiential grounding of religious belief. The Oxford Handbook of the Epistemology of Theology, ۶۴.
- Sosa, E. (۲۰۱۱). The epistemology of disagreement. In Social epistemology. Oxford University Press.

منابع کمکی:

- Alston, William (۱۹۹۱). Perceiving God: The Epistemology of Religious Experience. Ithaca.
- G. Brüntrup and R. K. Tacelli (eds.), The Rationality of Theism. Dordrecht: Kluwer, ۲۳۷-۵۴.
- Alston, William (۱۹۹۹). 'The Distinctiveness of the Epistemology of Religious Belief'. In NY: Cornell University Press.
- Alston, William (۲۰۰۵). Beyond Justification: Dimensions of Epistemic Evaluation. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Beilby, J. (۲۰۱۷). Epistemology as theology: an evaluation of Alvin Plantinga's religious epistemology. Routledge.
- Greco, John (۲۰۰۹). 'Religious Knowledge in the Context of Conflicting Testimony'. Proceedings of the American Catholic Philosophical Association ۸۳: ۶۱-۷۶.

- Greco, John (۲۰۱۲). 'Religious Belief and Evidence from Testimony'. In Dariusz Lukasiewics and Roger Pouivet (eds.), *The Right to Believe: Perspectives in Religious Epistemology*. Frankfurt: Ontos Verlag, ۲۷- ۴۶.
- Marshall, Bruce (۲۰۰۰). *Trinity and Truth*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mavrodes, George (۱۹۸۸). *Revelation in Religious Belief*. Philadelphia, PA: Temple University Press.
- Mitchell, Basil (۱۹۷۳). *The Justification of Religious Belief*. London: Macmillan.
- Moser, Paul (۲۰۰۸). *The Elusive God: Reorienting Religious Epistemology*. New York: Cambridge University Press.
- Plantinga, Alvin (۲۰۰۰). *Warranted Christian Belief*. New York: Oxford University Press.
- Swinburne, Richard (۲۰۰۵). *Faith and Reason*, ۲nd edn. Oxford: Clarendon Press.
- Wainwright, William (۱۹۹۵). *Reason and the Heart: A Prolegomena to a Critique of Passional Reason*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Wainwright, William (۲۰۱۶). *Reason, Revelation, and Devotion: Inference and Argument in Religion*. Cambridge: Cambridge University Press.

سرفصل درس: پایان نامه							
عنوان درس به فارسی: پایان نامه	تعداد واحد: ۴	نوع واحد	پایه		تعداد واحد نظری:		
					تعداد واحد عملی:		
	تعداد ساعت:		تخصصی	اصلی	تعداد واحد نظری:		
					تعداد واحد عملی:		
						تعداد واحد نظری:	
						تعداد واحد عملی:	
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار							
عنوان درس به انگلیسی: Thesis							
سال ارائه درس: ۱۴۰۲-۱۴۰۱							

اهداف درس:

- ایجاد انگیزش تفکر جهت انتخاب موضوع و بدنبال آن پژوهش و تحقیق و ارایه راهکارهای مناسب
- تقویت نگرش تحقیقی
- کسب توانایی در طراحی و مدیریت تحقیق
- بکارگیری روشهای مختلف جستجوی هدفمند در ادبیات علمی مربوطه (چاپی و الکترونیک)
- کسب مهارت در استفاده از روشهای مناسب جمع آوری داده ها
- کسب مهارت در استفاده از روشهای مناسب پردازش داده ها
- آشنایی با شیوه صحیح نگارش
- کسب توانایی در ارایه مناسب مطالب
- افزایش قدرت استدلال و تفکر منطقی

